

A M V O N U L U

FOIA BASERICESCA

pentru elaborate din sfer'a elocintiei sacre.

Oradea-mare 1—15. Augustu 1868. Nr. 15.

Anulu I.

Ese de doue ori pe luna; pretiulu de prenumeratiune pentru Austri'a 4 fl. v. a. pe anu; 2 fl. v. a. pe diumetate de anu; éra pentru Romani'a 1 galb. pe anulu intregu. Prenumeratiunile se facu la redactoriulu in Oradea-mare (Grosswardein) in Ungari'a.

Dominec'a XI. dupa S. Rosale.

Predica

(de Iosifu Cretiu, preotu in Chenisu diec. oradana).

Despre usurari si detorisi.

„Si incependu a luá sema, adusera la densulu pre unu detorisiu cu diece mii de talenti.“ (Mat. XVIII 24).

Iub. A.! Sant'a Evangelia de astadi ni infacisieza o scena intristatoria, carea sternesece compatimire in celu ce si-a pastratu sentirile umane in privinti'a deapropelui seu. Descrie sortea, impregiurarile vitrege ale unui detorisiu mare. „Unu Domnu voindu se faca computu cu servii sei, i adusera pre unu detorisiu cu diece mii de talenti.“ Ce trista si nacasita a potutu fi starea bietului detorisiu, fiindu constrinsu a depune odata acésta suma enorma! Pretinsiunea Domnului desi drepta, pestrecea poterile materiali ale nenorocitului! „Mandà dreptu acéa Domnulu se lu venda pre elu, pre muiera si pruncii lui si tote câte avea, si se solveze“ (ibid 25). Nu da, Iub. A.! cà Domnulu avú totu dreptulu a folosi miediloce atâtu de aspre pentru alu seu? si detorisiulu misielu avea de a imputá numai sic si giurstariloru sale nefavoritorie starea de compatimitu, la carea ajunse!?

Ah! ce intristatoriu ar fi pentru noi, deca culcandu-ne spre odin'a noptii, nu ne-ar incredintiá speranti'a dioriloru de mane; deca vedindu cum nuorii grei si intunecosi acoperu orizonulu, si ca turbati fugarindu-se asupra nostra, nu ne-ar mangaiá speranti'a, cà trecundu furi'a loru selbatica, si imprasciandu-se ne va suride éra ceriulu azuru, si sorele blandu ne va luminá si incaldi cu radiele sale!

Speranti'a, uniculu balsamu alinatoriu alu celoru intristati si goniti de sorte, nu l'a parasitu pre detorisiulu din sant'a evangelia, ci cu deplina confidintia cadiendu, s'a inchinatu Domnului seu, dicundu: „Domne! mai

dă-mi respiriu, și ti-voi solvi totu“ (ibid 26). Speranți'a nu l'a insielatu, pentru că, precum scrie Evangelistulu: caldur'a rogamintei lui a topitu ghiaci'a de pe anim'a Domnului, și nu numai avu rebdaré, pana candu va solvi totu, ci i-a iertatu tota detori'a lui.

Cetimu mai incolo in sant'a evangelia, că esîndu servulu acest'a, s'a intelnit cu unu consociu alu seu, care i erá detoriu numai cu o suta de denari, pre care începú a-lu sugrumá dicundu: „Dă-mi cu ce mi-esci detoriu.“ Acest'a desí cadíú la petiorele lui și lu rogá se lu mai ierte, că va platí totu; totusi neinduratulu, dandu nitarii grati'a, de carea se impartasi numai decátu, lu-dede legatu in prinsore pe man'a caláiloru pana va platí detori'a sa.

Eta, Iub. A! ce trista, ce superata fú sortea acestui detorisiu! Dare-ar bunulu Ddiu, se nu se afle nefericiti asemenea lui, cari cufundandu-se in detorie, se fia siliti a golí pocalulu amaritiuniloru, de in cari are parte adese famili'a întreaga!

Doze plese de omeni sciú, cari comitu gresiela in acestu lucru. Cei, cari dau, și cari ieu imprumutu. 1) Imprumutatorii gresiescu, luandu usura, 2) éra detorisii nefacundu destulu oblegatiuniloru sale.

I.

Iub. A! Imprumutulu e unu contractu, in potorea caruia dămu cuiva unu lucru in numeru determinatu, in anumita greutate séu mesura, sub acea conditiune, ca la tempulu prefíptu se ni-lu redee in ace'a-si cantitate și mesura. In acestu modu umanu de câte ori nu ajutámu pre deapropete nostru! Cu asemenea fapte nobili stergemu adese lacrimelē unei familie întrege, ce stá aproape de abisulu desperatiunii! O, inbitiloru, fora acésta fapta a iubirii crestinesci, câti nefericiti aru scapá dela diregatorie, câti nu s'aru poté apucá de maiestria, neavondu spesele recerute pentru incepere! câti aru fi sierfa misielatatiiloru, a neaverii, in periclu nu numai de a-si perde onorea, carea dupa sufletu e celu mai pretiuitu tesauru, ba chiaru viet'a — in desperatiune — deca cei avuti din darulu lui Ddiu, nu li-aru intinde mana de ajutoriu prin imprumutare!?

Pentru ace'a demandá si M. n. I. Cristosu (la Luca VI. 35) „*Faceti bine, și dati imprumutu.*“ Dar dorere! pucini se afla in evulu civilizatiunii moderne, bucinatu de filantropu, cari se urmeze acestu sfatu salutaru si mandatu ddieescu.

Dupa ce dar imprumutarea e unu contractu oblegatoriu a rentoree banii séu lucrurile imprumutate la tempulu seu, natur'a acestui oblegamentu nu poftesce castigu, dreptu ace'a ori ce usura e contraria mandarii lui Cristosu: „*Dati imprumutu, nimicu acceptandu.*“ (Luc. VI. 35). Sunt impregiurari, candu creditorulu are dreptu de o pretinde interusuriu moderatu și legiuitu: p. e. candu creditorulu dandu-si banii, patimesce vre o dauna séu scapa dela cutare cascigu. Ori ce alte proteste sunt desierte ba condamnabili, contrarie iubirii crestinesci și dreptatii. Acést'a asertiune

o intarese muntea sanctosa și natur'a contractului: a nu pretinde mai multu decât e pretiulu obieptului imprumutatu. Usur'a o au condamnatu inca și filosofii pagani: Cotone, Seneca, mai vertosu Platone in cartea sa despre legi. Citandu filosofii pagani avui cugetu a face impresiune in sgârcitii, ce se dicu luminati, dar goli de credintia mantuitoria.

Éra noi crestinii, se nu ne abatemu dela funtea fericirii dela sant'a scriptura, in carea credemu și venerăm descoperirile lui Ddieu. Profetulu coronatu, (Ps. XIV.) esclama: „*Domne! cine va locui in locasiulu teu, séu cine se va asiedid in muntele celu santu alu teu?!*“ in viersulu alu 5-le respunde: „*Celu ce nu si-a datu argintulu seu pe usura și n'a luat mita asupra nevinovatiloru.*“ Mai incolo, Ddieu vorbesce prin gur'a profetului Ezechiilu (XVIII.): „*Cumca dreptulu va traí in veci, éra celu fora de lege, inchinatoriulu idoliloru, necuratulu, neinduratulu, furulu, — in numerulu cestora din urma computandu-se și usurariulu — va peri.*“ Din care motivu plecandu santele concilie (sobore) dela Nicea și Lateranu, santii parinti: Tertulianu, Basiliu celu mare, Jeronimu edisera sentintia de morte asupra usuriei, numindu-o pecatu greu, și urgisitu inaintea lui Ddieu.

Pre lenga tote admonitiunile și legile opritorie a blandeii mame baserice, dorere! se afla nenumerati, cari cu petiore sacrilege batucescu legea iubirii crestinesci! și su diverse preteste, ca bestieles, ca lipitorile insetate de sange, fora indurare storcu și cruceriulu din urma alu celoru lipsiti de ajutoriulu loru, și i lasa in mai mare miseria de câtu inaintea imprumutarii!

Unii dicu: a dá bani imprumutu e o binefacere pentru celu lipsitu. Acestoru li respundu: cá au dreptu, inse pretindiendu usura nelegale și peste mesura, facerea de bine o stramuta in nedreptate, in asupra de torisiului, din singur'a cauza, ca se si-indestulesca nesatios'a pofta de argintu. Pentru ce nu se indetulesce cineva, de capota indereptu unu lucru alu seu, de care elu n'a avutu lipsa, dar imprumutandu-lu a facutu bine celui lipsitu?

Unii au fruntea, de nu se rosineza a-si legitimá nedreptatea, aserandu: cá ensii-si cei carii ceru imprumutu li oferescu usura mare. Fia cá li este binecunoscutu, cumca ce odata e pecatu și nedreptate in intielesulu legiloru naturali și a lui Ddieu, usur'a nelegale prin apromiterea voluntaria a celui lipsitu, necasitu și apesatu de vitregimea sortii nefavoritorie, neci candu se pote marca de iertata séu drepta. Si ore, in cele mai de multeori, nu e cauza anim'a nesentitoria, impetrata a creditoriloru, cá bietulu omu lipsitu, e constrinsu se apromita câtu de mare usura, sciindu, cá altmintrele nu va se capete?! Si ore n'ar saltá de bucuria anim'a celui lipsitu, deca creditorii avendu la anima sortea, fericirea deapropelui, indemnati de instinctulu nobile, a sulevá lipsele misiiloru, aru imprumutá celoru necasiti fora usura séu cascigu banii sei?! O! fara indoie la misielulu, ce geme de loviturile sortii necrutiatore, impartasindu-se iubirii și favoruriloru celoru avuti, cu lacrimi de multiamita ar cere binecuen-

tarea și darul lui Dumnezeu asupra lor. Era din contra pretindindu-și usura cea mare, ca se săsature nesatiul său, săgărcitul neîndurată, și asuprindu totu mai cumplitu pre celu lipsitu, lu- face se strige la ceru pentru res- bunarea cea dreaptă a lui Dumnezeu! O! voi filantropi mintiuosi, lupi rapitori, îmbracați în peli de oi, auditi cum ve muștra amiculu adevăratu alu omenimii la Luca VI. „*Deca dati împrumutu, dela cari acceptați a luá, ce daru este voue?! . . . dati împrumutu! nimicu acceptandu,*“ — O! voi usurari crudeli, neamicii deapropelui voștru, cari șiedeti ca nișce mamoni intrupați pe banii voștri, caroru pantecele ve este Dumnezeulu, idolulu, carui ve inchinați banii voștri! voi cari lapedați legile mantuitorie, candu ve imbuibați, aduceți-ve aminte, că totă bucatu'ă, ce o inghite gâtulu voștru nesaturatu, e udata cu lacrimile misieiilor asupriți prin nedrept'ă și tiran'ă voștra usuraria! Candu îmbracați trupurile voștre minerate cu metasa și visonu, se șciti, că acele le- a produsu crunt'ă sudore a celoru lipsiti și despoiați prin trasurele voștre! Eta remunera- tiunea voștra: „*Nebunle! în noptea acést'ă voru se cera sufletulu teu dela tine, dar cele adunate ale cui voru fi?*“ (Luc. XII. 20). Vai, și amaru voue, cari chiaru atunci, candu numerati banii împrumutandi, o parte din ei meturați depe mes'ă voștra în pungele și sacușietele voștre, totuși pretindeti oblegamentu și usura despre totă sum'ă! dăcu voue, că ati luatu plat'ă voștra. În daru ve mundriți înaintea omeniloru, în daru ve nesuți a ascunde foradelegile voștre în faci'ă lumii, pentru că Dumnezeu, celu ce petrunde animele omeniloru, vede în loculu înduratalui Isusu, șiedendu demonulu șcumpetei pe tronulu animeloru voștre, gatitu prin voi invetiaceii lui! ascultați ameninștiarea lui Cristosu: „*Cu care mesura veti amesurá, cu ace'ă vi se va amesurá.*“ Dreptu ace'ă, deca nu voiti a fi partași pedepșei croite furiloru și rapitoriloru, fiți îndurati, ca îndurare se și capetați! — Se vedemu acum nedreptatea detorisiului, care nu voiesce se întorca împrumutulu.

II.

Abiá potu cugetá o gresiela mai demna de disprețulu omenimii, decâtu spurcat'ă nemultiamire, dăce Cartesiu. Multi omeni și fara vin'ă lor, prin o fatalitate neacceptata devenu la stare nefericita, din carea numai ajutorulu omeniloru compatimitori i pote șmulge. În asemene împregiurari batu la usi'ă avutului înduratu, ceru împrumutu, și capeta cu ace'ă îndatorire din partea celui lipsitu, că la tempulu prefıptu, se lu- întorca îndereptu cu multiamita binefacatoriului seu. Cine nu se va întorce cu disprețu de catra unu omu, carele uitandu binefacerea împrumu- tatoriului, nu respunde oblegatinnii sale, nu reintorce ce a primitu din bunetatea lui spre ajutorulu seu? ci lu- arunca în ingrigiri și întristari, vedendu agoniseli'ă cascigata cu sudorea faciei sale, împrumutata cu anima buna însielatoriului lui lipsitu, a fi în periclu de a nu o mai recapeta! Ce alta e fapt'ă unui asemene însielatoriu, decâtu a respłati binele cu

reu?! Ve întrebu, iubitoru, au nu lucra unulu ca acést'a nu numai in contra legii iubirii deapropelui: „*Precum ve este voue, ca se ve face omenii, faceti si voi loru asisdere*“, ci si in contra dreptatii firesci: „ce tie nu ti-place, altuia nu face.“ Comite pecatu nu numai in contra binefacatoriului seu, dar si in contra societatii, nimicindu creditulu, confidenti'a imprumutata intre omeni. Pentru cá omulu fiindu insielatu si de unulu, si de altulu, si-perde voi'a de a mai imprumutá, avendu frica nu cumva se fia de nou insielatu. O, insielatori demni de ura, voi sunteti caus'a, cá multi lipsiti de ajutoriulu fratiescu si-scalda faciele in lacrimile sale! dar se sciti, cá: „*Cu carca mesura veti amesará, cu ace'a vi se va amesurá*“ (Luc. VI.). Voi amesurati binefacatoriloru vostri in locu de multiamita, ingrigiri, superare, neodina, aceste voru fi si partea voastra atunci, candu va sosí or'a infricosiata a respлатirii.

Deca ne vomu incercá se aflámu isvorele putoroase ale acestoru nedreptati, cá detorisii dovedescu ingratitudea (nemultiamirea) acést'a rosinatoria facia cu binefacatorii loru, numai decátu se voru revoltá sentírile nostre de ecuitate.

Isvorele acestei nenultiamiri adese sunt: reutatea animei insocita cu mintea usiora, si pasiunile degiositorie. Multi omeni se frementa, dela cine se pota storce cátu mai multa suma, apromitiendu usura cátu de mare, neavendu intentiune de a solvi necum usur'a, dar neci capitalulu. Se implinesce aci fabul'a: cá întrebatu fiindu unu omu incurcatu in detorie: cum pote dormi? a respnsu: eu nu me minunezu cá potu dormi, ci me minunezu cum pote dormi celu ce mi-a datu imprumutu?! O, reutate nespusa! Au nu sunt omeni fora de lege acestia, iubitoru, prin ace'a deschilinindu-se de rapitorii publici, cá acestia rapescu cu forti'a éra cei de antáiu cu insielatiunea?! Si apoi agonisel'a, sudorea altor'a o predeza in mancari, in beuture fora cumpetu, in desmerdari, luesu, in jocuri si necuratia, satura pasiunile sale infernali pe cont'a celoru ce li-au intinsu mana de ajutoriu, animati prin legea iubirii fratiesci, ca se i scape de ne-casurile loru; dar „*vai voue cei ce rideti, cá veti plange,*“ dice Cristosu (Luc. VI. 25). Va sosí, fora indoielea va sosí or'a cea infricosiata, candu si pre unii ca acestia i va chiamá dreptulu Judecatoriu Isusu la dare de sema. Cutremure-se, cá eta carea va fi respлат'a loru: „*Pe cátu au fostu in desmerdari, pe atâte chinuri le dá loru!*“

Iub. A.! Candu ve dau sfatulu parintiescu, se ve feriti de detorie ca de focu, dar mai vertosu infrenandu pasiunile rele, se incungiuurati pe-catele, ce ve voru silí a face detorie; de odata refletezu pre creditoru, se nu asupresca pre cei lipsiti cu usura mare, pentru cá, precum ati auditu, Ddieu spre cei neindurati nu se va indurá, ci i va pedepsi. Éra cei cari siliti a luá imprumutu pentru ameliorarea (imbunetatirea) sortii sale, se rentorca imprumutulu la tempulu otaritu. Credeti Iub. A.! cá de o parte nedreptatea si nepasarea detorisiloru impedece in lume servitiulu si ajutoriulu fratiescu, candu din contra omenii mai avuti pote bucuosi aru

face bine cu cei lipsiti, dandu imprunutu. Cătu de fericiti amu fi noi omenii, deca amu implinî mandatulu divin: „*Dati imprunutu, nimicu asceptandu.*“ Asiá amu implinî sí in acestu lucru, ca in altele, detorintiele crestinesci sí umane, sí prin urmare amu miediloci fericirea omeniloru nu numai cea tempurale, dar sí cea eterna! Detorisii aru corespunde legii dreptatii sí a multiamirii, creditorii aru implinî legea iubirii, sí asiá s'aru face demni sí de iubirea Parintelui cerescu. Amin.

Dominec'a XII. dupa S. Rosale.

Predica

(dupa S. Joanu gura de aur — din discursulu lui alu siesadiesci sí treile asupra Evangheliei Stului Mateiu).

Explicarea Evangheliei.

„In tempulu acela s'a apropiatu catra Isusu unu teneru orecare, si a disu lui: Invetiatoriule bune! ce bine se facu, ca se dobendescu vietia eterna?“ (Mat. XIX. 16).

Unii tienu Iub. Asc.! pre acestu teneru de unu insielatoriu sí fari-seu reutatosu, care a venitu la Isusu, numai ca se lu ispitesca pre densulu. Eu nu me indoiescu a-lu numi lacomu sí sgârcitu, cà-ci ca pre atare ni-lu infacisieza Cristosu; nu asi cutezá inse a-lu numi insielatoriu, pentru cà nu ne este iertatu a aduce judecata nesocotita asupra lucruriloru nesigure, mai vertosu asupra pecatelor, cu cari se acusa deapropete, sí pentru cà S. Marcu, care sí elu descrie intemplarea din S. Evangelia de astadi, abate cu totul acestu prepusu dela densulu, candu dice, „*cà a ingenunchiatu inaintea lui Isusu sí asiá l'a intreatu*“, (Marc. X. 17) sí „*cà Isusu cautandu spre elu, l'a iubitu*“ (ib. 22). Nu a fostu dara densulu insielatoriu, ci lacomu de avere sí sgârcitu; éra ce patima infricosiata este iubirea de avere, se pote vedé sí din intemplarea presinte. Se avemu ori-câte virtuti sí ensusiri bune, ea le corumpe (strica) tote. Cu dreptu cuventu o numesce dara S. Pavelu „*radecina a tota reutatea*“ (II. Tim. VI. 10).

Ma ce cugetati Iub. Asc.! pentru ce raspunde Isusu astfelu acestui teneru, pentru ce i dice: „*Ce mi dici bunu? nimene nu este bunu*“ (Mat. ib. 17). Elu nu a disu acést'a, pentru de a insemná cu ea, cà dora neci elu ensusi, care e Ddiéu, nu e bunu; departe se fia dela noi unu cugetu ca acest'a! Cà-ci elu nu a disu: „*Ce mi dici bunu? eu nu sum bunu*“ ci: „*nimene nu este bunu*“ intielegundu acést'a despre omeni, ma neci despre omeni nu a disu acést'a Cristosu numai in asemenare cu Ddiéu: „*nimene nu este bunu — dice elu — fora numai unulu Ddiéu.*“

Dar me veti intrebá mai departe Iub. Asc.! ce l'a indemnatu totusi pre Cristosu, a dá tenerului unu respunsu ca acest'a, sí ce folosu a avutu elu de aci? Cristosu voiá a-lu invetiá prin acést'a pre acelu teneru, se se

lase de tota lingusîrea, se se desfacea de cele pamentesci, se se lipesca de Ddieu, sî se se bata dupa bunurile cele fiitorie, se cunosca pre acel'a, care singuru este bunu, care singuru este radecin'a sî isvorulu totororu bunuriloru, sî aceluia se i aduca inchinatiunea sa.

Acestu teneru dovedí altecum nu pucinu zelu acum prin ace'a, cà pana ce altii se apropiiau catra Cristosu, pentru de a-lu ispití pre densulu, éra altii pentru de a cere dela densulu vindecarea boleloru sale trupesci; pana atunci acestu teneru vení la densulu pentru vietí'a de veci, sî vorbí despre acést'a cu densulu. Pamentulu, pamentulu animei sale erá grasu sî fructuitoriu, numai cà sementi'a buna erá nadasîta de multîme de scai. Socotiti numai Iub. Asc! ce gat'a se arata densulu, a ascultá de mandatele lui Cristosu: „*Ce bine se facu* — întreba elu de deusulu — *ca se dobendescu vietí'a eterna?*“ Deca ar fí venitu densulu la Cristosu cu intentiunea reutatosu, de a lu ispití pre densulu, S. Evangelistu de buna sama cà nu ar fí retacutu impregiurarea acést'a, ci o-ar fí datu pe facia, precum a facutu elu acést'a la altii, p. e. la legiutoriulu, care venise sî elu odata ca acestu teneru, a face asemenea întrebare lui Cristosu. Deca ar fí venitu acestu teneru la Cristosu cu cugetulu, se lu ispitesca pre densulu, atunci de siguru cà nu s'ar fí departatu intristatu, pentru cele ce le a audítu dela Cristosu; acést'a nu a facutu neci unulu dintre farisei, ci ei se departau maniosi. Acest'a inse s'a departatu intristatu; unu semnu invederatu, cà elu nu s'a apropiatu catra Cristosu cu cugetu reutatosu, ci numai cu voia mai slaba; sî cà doriá imperatí'a ceresca, dar nutriá in pieptulu seu sî o alta pofta de totulu periculosa. Dupa ce i respunse Cristosu: „*De voiesci a intrá in vietia, tiene mandatele*“ (Mat. íb.) întrebà elu: „*carile?*“ nu pentru de a ispití pre Cristosu, de parte se fia; ci pentru cà credea, cà afora de mandatele cuprinse in lege, voru fí inca orecari alte mandate, lui necunoscute, cari i voru poté castigá vietí'a eterna, o noua adeverintia, cà o doriá cu doru. Éra candu i însirà Cristosu cele scrise in lege, *se nu ucidi* etc. densulu reieptà: „*tote aceste le-am padítu din teneretiele mele*“ (Mat. íb. 20). Ma in zelulu seu neindestulítu cu atât'a, întrebà de isnovu: „*Ce mi lipsesce?*“ Eca aci éra unu altu semnu invederatu alu dorului seu infocatu, de a dobendí imperatí'a ceresca. Si ce i-a respunsu Cristosu la acést'a? „*Deca voiesci se fii deplinu, mergi, vinde-ti averile tale, sî le dà seraciloru, sî vei avé comora in ceriu, sî vena urma mic*“ (Mat. íb. 21).

Priviti aici Iub. Asc! cum Mantuitoriulu Cristosu pentru de a indemná pre acestu teneru la perfectiune, i pune inaintea ochiloru resplat'a mare, ce lu asceptà in ceriu. „*Sî vei avé comora in ceriu!*“ Erá vorba, ca unu teneru avutu se se lapede de averea sa pentru de a poté fí deplinu, sî Cristosu pentru de a-lu indemná la acést'a i arata, cà lapedandu-se de averea sa, elu nu o va perde ace'a, ci inca va castigá prin acést'a bunuri mai multe, nu numai mai multe, ci sî mai mari, cu atâtu mai mari, cu câtu e mai mare ceriulu decâtu pamentulu. Dupa cuvintele

aceste ale lui Cristosu nu e dar de ajunsu a despretiuf bunurile, ei se recere inca se nutritu pre cei seraci, si inainte de tote se urmamu lui Cristosu, va se dica se implinimu tote cate ne-a mandatu densusu, si se fimu gat'a in fiacare clipita, a mori pentru densusu. „*Celu ce vre se vena dupa mine, se se lapede de sine, si se si-iee crucea sa si se vena dupa mine*“ (Marc. VIII. 34). A se lapeda de sine, a lua crucea sa si a merge dupa Cristosu este multu mai greu decatu a se lapeda de averea sa; dar totusi trebuie se se lapede mai antaiu omulu de averea sa, ca se se pota lapeda de sine, si se pota urma lui Cristosu.

„*Audindu tenerulu cuventulu acest'a, s'a dusu intristatu, pentru ca* — dice S. Evang. — *avea avutie multe*“ (Mat. ib. 22). Eca ce tare sunt legati aceia, cari traiescu cufundati in prisosintia de averi; nu voiu incota in veci a ve vesti Iub. Asc.! ca prin crescerea venituriloru nu numai nu se stinge flacar'a lacomiei, ci inca se aprinde si mai tare; priviti ce mare si ce stricatosia putere avu patim'a acest'a si asupra acestui teneru. Pre celu care veni de buna voia si cu bucuria la Cristosu, acum candu i se comenda a-si impartii bunurile sale, lu tiene legatu si lu apesa acest'a patima intru atata, incatu nu a potutu da nici unu respunsu, ci se departa dela Cristosu debelatu, intristatu si mutu. Si ce a disu la acest'a Cristosu? „*Adeveru dicitu voue, — observu Cristosu intorcundu-se catra invetiaceii sei — ca cu greu va intra avutulu intru imperati'a ceresca*“ (Mat. ib. 23). prin cari cuvinte Cristosu nu a osenditu ensesi avutiile, ci numai pre aceia, cari se lasa predomniti de ele.

Dar acum Iub. Asc.! deca este greu a intra in imperati'a ceresca pentru unu avutu, cu catu pote fi mai greu pentru unu lacomu si sgarcitu. Deca este o pedeca pe calea mantuirii, a nu impartii ale sale, apoi ore ce focu si-aprindu sie aceia, cari ieu cele ce sunt ale altor'a?! Dar ore pentru ce a disu Cristosu invetiaceiloru sei, ca e greu avutului a intra in marirea ceresca? Apostolii erau seraci, ei nu posedeau nimicu! Pentru a-i invetia, ca se nu se rosineze de seraci'a loru, totu odata pentru de a le da caus'a, pentru ce nu i lasa pre densii a posedé ceva.

Dupa ce arata acum, ca e greu se intre avutulu in mosia ceresca, merse mai departe, si le arata, ca este si cu nepotintia, chiaru asiá cu nepotintia, precum e cu nepotintia, se intre camil'a in urechi'a acului. „*Si era dicitu voue: Mai usioru este se intre camil'a prin urechi'a acului, decatu se intre avutulu intru imperati'a lui Ddieu*“ (Mat. ib. 24). De aici urma, ca cei cari se potu desface de averile loru, aceia au de a ascepta dela Ddieu o resplata nu comuna. Acest'a o-a numitu Cristosu unu lucru alu lui Ddieu, ca se arate, ca se recere multu daru spre ace'a. Ca-ci infricosiandu-se invetiaceii de cuvintele aceste ale lui Cristosu, si intrebandu-lu: „*Dar cine se pote mantui?*“ dice elu: „*La omeni este acest'a cu nepotintia; era la Ddieu tote sunt cu potintia*“ (Mat. ib. 26).

Pentru ce s'au infricosiatu invetiaceii de cuventele acele ale lui Cristosu, candu densii erau seraci, forte seraci? Pentru ca erau ingrigiti de

mantuirea confratiloru loru, pentru că ei aveau iubire adevărată către toți oamenii. Ei se înfricosiara dăra nu pentru sine, ci pentru ceilalți confrăți ai loru depe totă faciă pământului; pentru aceă privindu Cristosu la densii, le dîse mangaiandu-i: „*La oameni este această cu nepotintă, dar la Dumnezeu toate sunt cu potintia.*” Mai antăiu privi la densii, ca se mângăie animele loru îngrozite cu o privire blândă și plină de iubire; apoi i incurgă prin cuvinte, punendu-le în vedere puterea lui Dumnezeu. Cristosu a dîsu: „*La oameni este cu nepotintă, ăra la Dumnezeu toate sunt cu potintia*” ca se nu ne perdemu curăgiulu, și se nu întrelăsăm nesuntintă, de a ne lăpedă de cele pământene, și a cercă cele ceresci, ca unu lucru cu nepotintă; ci ca petrunsi de marimea lucrului, tramiindu rogatiuni ferbinti la ceriu, ca se ne ajute întru o luptă atât de cumplită, se ne apucăm cu atât mai mare voia și însulfetire de densulu, și asiă se potemu castigă întru adevăru imperiă cerescă.

Cum este dar această cu potintia? Decă te vei lăpedă de avutiă ta, decă vei împarti seraciloru banii tei, decă vei înfrină poftele tale cele rele. Astfelu vei pasi totu mai înainte și vei ajunge totu mai departe pe calea mântuirii. Nu te apucă de toate de odată, ci începe cu ințetulu, și pasiesce treptatu, pe rondu, fustelu după fustelu pe scară, ce te redica la ceriu.

Precum celu ce patimesce de friguri inflamatorie, provenite din ferea prea multă adunată în stomacu, prin gustarea de mănăcure și beutura nu numai că nu si-stinge setea, ce lu arde, ci încă o aprinde și mai tare; astfelu lacomulu și sgărcitulu, indestulindu această poftă rea a sa, nu numai că nu o stinge, ci o acitiă încă și mai tare. Din contra nimicu nu o stinge asiă de iute, ca și înfrinarea, și dăruirea, precum și setea provenită din ferea prea înmultită se stinge numai prin gustare de beutura putintică și prin desiertare, adecă prin departarea partiloru veninoase din stomacu. Nu adună dăra multe peste olaltă, ca se nu poftesci apoi și mai multe, și se nu cadă întru o bolă, care nu se pote vindecă, ceă ce te va face celu mai nefericitu omu pe pământu. Răspunde-mi, care suferă și se chinue? Ore acelă, care poftescă mănăcări și beuturi prețioase, și nu le are, său acelă, care nu le poftescă? Siguru, că acelă, care poftescă, și nu pote castigă ceă ce poftescă. Că-ci a flamendă, și a nu capetă de mănăcatu, a insetă, și a nu capetă de beutu, este o tortură ca aceă, încătu Cristosu voindu a ne descrie iadulu, arată marimea suferințiloru lui prin aceă, că ne pune înainte pre unu avutu, cum doriă acelă macar unu stropu de apă, spre stemperarea doreriloru sale, și nu capetă.

Asiă dăra celu care iubescă averea, cu cătu si-indestulesce mai multu această poftă a sa, cu atâtă o aprinde mai tare, și nu o pote multumi nici odată; ci decă castiga o sută de talenți, dorește se castige și alta sută; decă o-a castigatu și această, apoi dorește de nou încă odată atâtă; astfelu merge totu mai departe în nebuniă sa cumplită, nesaturată,

dorindu in urma, ca muntii, pamentulu, marea, se se prefaca tote in auru pentru voi'a sî inavutirea lui.

Ca se te convingi, cã reulu acest'a nu se pote sterpi prin adaugere sî saturare, ci prin luare sî infrenare, te intrebu: deca ti-ar veni odata poft'a nebuna, de a sborá susu in aeru, cum ti-ai poté necá poft'a acést'a? Ore prin ace'a, cã tî vei pregatí aripe sî alte instrumente necesarie la sboratu; séu prin ace'a, cã fiindu convinsu despre nepotinti'a acestui lucru, neci nu vei probá asiá ceva? De buna sama cã prin acést'a din urma, adeca deca in locu de a o nutri, vei nadusi poft'a acest'a de locu la inceputu, ca o pofta nebuna, ce nu se pote implini. Dar mi vei reieptá pote, cã a sborá in aeru este intru adeveru cu nepotintia. E bine, eu inse dicu, cã este inca mai cu nepotintia, a aflá a pune hotaru acestei poft'e nesatiöse. Este mai usioru, se sbore cineva, decãtu se si-sature lacomi'a de avere prin ace'a, cã va ingramadí totu mai multe bunuri peste olalta.

Asiá dara Iub. Asc.! ca se nu ne torturãmu noi ensîne in desiertu, lasati se sterpimu din animele nostre iubirea nebuna de avere, care nu se pote saturá neci odata, sî se o inlocuimu prin alt'a, care ne face totu de un'a fericiti, sî se pote multiumí usioru, se o inlocuimu prin iubirea catra bunurile ceresci. Ostenel'a, ce o poftesce iubirea acést'a, nu o atãtu de mare, éra castigulu este nemarginitu de mare. Iubirea de avere a resipitu acum multe case, a provocatu multe lupte sangerose; iubirea de avere lu face pre celu ce o nutresco, sclavu, mintiunosu, vendiatoriu, furu, insielatoriu, sî lu silesce la alte multe crime ingiositorie.

Dar pote cã ve castiga multa placere sî bucuria stralucirea baniloru, pomp'a caseloru, multimea granarielor? Ve rogu inse aduceti-ve a minte, cu ce multe ostenele, amaritiuni sî pericle este impreunata adunarea de avere; sî in urma totusi dupa ce o-ati strinsu peste olalta cu multa truda sî cu multe sudori, pucinu ve poteti bucurá de ea, cã-ci vene mortea, sî ve rapesce cu sine, tote cãte le-ati adunatu, voru trece in mane straine, pote chiaru dusmanose, éra voi nu poteti duce cu voi nimicu mai multu, decãtu ranele, ce vi le-a infiptu iubirea de avere sufletului. Aduceti-ve a minte de Pavelu, de Petru! aduceti-ve a minte de Joanu, de Ilia! séu aduceti-ve a minte inca sî mai vertosu de Fiiulu lui Ddieu, care nu a avutu neci macar atãt'a locu, unde se si-pota plecá capulu seu.

Pre acest'a lu urmati sî pre servitorii lui! bateti-ve nu dupa avutiile trecatorie ale lumii, ci dupa bunurile nespuse ale lui Cristosu. Candu se furisia iubirea de avere in animele vostre, sî vre se prinda acolo radecina, cugetati la cuvintele lui Cristosu: „*Adeveru dicu voue, cu greu va intrá avutulu intru imperati'a ceresca*“; cugetati la perderea mare, ce ve casiuna iubirea acést'a; cã-ci de sî in isvore ar curge pe sam'a vostra numai totu auru sî argintu, sî veti perde pentru aceste imperati'a ceresca, eu nu asi dá neci macar trei banuti pe tota avuti'a vostra!

Convinsi dar Iub. Asc.! despre pretiulu de nimica alu bunuriloru

pamentesci, convinși despre reutatile multe și mari, despre torturile temporali și eterne, cari le aduce asupra noastră iubirea nesătioasă de avere; nesuiti-ve nu după case strălucite, nu după pamenturi scumpe, ci după bunuri mai înalte, demne de osteneală. Urmăți aceluor barbați, cari au fost seraci pe pamentu, cari înse acum petrecu în giurulu lui Ddieu, posesiendu comorele nespuse și eterne ale imperației ceresci; urmăți acestor'a, ca se dobândiți și voi bunurile fiitorie prin darulu și iubirea Domnulu nostru Isusu Cristosu, carui fia marire, onore și închinatiune dimpreună cu Tatulu și cu Spiretulu S. în toti vecii. Amin.

Serbatorea

Adormirii Prea Curatei Vergure Mari'a.

Predica

(de Teodoru Petrisioru, teologu în Blasiu).

Despre castigarea odinei.

„Intru tote am cercatu odin'a, și locuescu intru moscenirea Domnului.“

(Siracu XXIV. 11).

Aceste cuvinte le-a dîsu S. Scriptura despre întieptiunea lui Ddieu; și S. Baserica le aplica la mam'a Intieptiunii divine, carea astadi s'a mutat în curtile Domnului, la fericirea angeriloru, unde e onorata ca regin'a ceriuriloru. S. Maria cercă intru tote odin'a, și eta astadi o află în ereditatea Domnului. Ea fû credintiosa servitiului domnedicescu, portandu cu scumpetate în sinulu seu fericirea întregei omenimi, deci și Ddieu fû gratiosu în respłatirea meritelor ei, o împartasi de odin'a ceresca. Oh! odina ceresca, câtu trebuie se fi de dulce și de fericitoria, candu ace'a, din carea resarî sorele fericirii, te cercă pre tine intru tote! Câtu trebuie se fi tu de abundante în fericire, candu esci în stare se respłatesci o virtute, precum erá Maria.

Se nu ne departâmu Iub. A.! de aceste doue idee, de cercarea odinei pe pamentu și respłat'a cu odin'a eterna în ceriu, ca urmându esemplulu Prea Curatei V. Maria se ne apropiâmu și noi de acea respłata înalta, de carea se împartasiesce ea acum în ceriuri.

Mari'a a cercatu intru tote odin'a, voi zelosi veneratori ai Mariei, învetiați a face asemene, învetiați a ve odinî intru Domnulu și veti aflá ce influinția salutară va face spre spiretele vostre aici pe pamentu. Mari'a a dobânditu odin'a eterna, și voi sperați de a fi respłaliți asemene.

I. Mari'a a cercatu odin'a; eca esemplulu osteneleloru noastre.

II. Mari'a a dobenditu odin'a; eca speranti'a sî mangaiare-a osteneleloru nostre.

Incercandu-me a desfasiurá aceste, ve rogu se petreceti cu atentiune binevoitoria cuvintele mele.

I.

Considerandu lucrulu acest'a din punctu de vedere lumescu, ar poté se alunece cineva la acelu cugetu sinistru, cumca deca a cercatu Mari'a odin'a, usioru a potut'o sî dobendí dupace dens'a fú mam'a Mantuitorului, sî ca atare a fostu scutita de acele greutati, ce le intempina altii, prin urmare demnitatea de mama i a servitu de meritu; inse considerandu adeverulu in sensulu evangelicu, vedemu cà la Ddiu neci chiara atunci, candu coronà pre P. C. V. Maria n'a fostu partinire. Scimu cà Cristosu dico, cumca e fericita Maria, dara nu pentruca l'a portatu in pantece, l'a nascutu sî nutritu, ci mai vertosu, pentruca ascultá sî paziá cuventulu lui Ddiu, inarmata cu nevinovatia, facundu fapte bune sî purificandu-se prin rbdare sî patime.

Maria a cercatu odin'a sufletului, fericirea, prin nevinovatia. Si cu adeveru neci nu se pote inchipuí o nevinovatia mai perfepta ca a ei, curata de tota macul'a; cà-ci desí avea trupu, totusi traiá afora de trupu. De unde sî dice mirele divinu: „*Cu totulu esci frumosa, iubit'a mea, sî neci o macula nu este intru tine!*“ (Cont. Cant. IV. 7). Ce pote fi mai mare nevinovatia decâtu a pastrá nealterata grati'a divina sî a o immultí, precum fece Maria! De ace'a se potu aplicá la dens'a cuvintele Intieptului: „*Multe fete au agonisitu bogatia, multe fete au facutu potere; éra tu ai intrecutu sî ai coversitu pre tote.*“ (Pild. XXXI. 29). Ce pote fi mai mare nevinovatia, decâtu a fi curatu de ori ce pecatu, precum fú Maria neculpabile! De ace'a sî dice S. Augustinu: „*Candu e vorb'a de pecatu, neci intrebare nu voiescu se facu de S. Vergura.*“

Esemplulu sublimu de nevinovatia, datu de S. Maria, trebue se ve indemne sî pre voi Iub. A.! a-lu urmarí; cà-ci pentru ca se ve numiti adeveratii veneratori ai ei sî se fiti patronati de ea, nu e de ajunsu a o rogå, nu e de ajunsu a i tiené postulu; ci trebue se paziti sî nevinovati'a, curati'a, carea vi-a pus'o inainte ca o oglinda pura, se ve feriti de peccatele necuratiei, cà-ci desfrenatulu neci candu nu pote sperá patronarea ei. Maria s'a redicatu cu nevinovati'a sa peste toti santii; voi paziti celu pucinu acea nevinovatia, ce o pretinde statulu vostru. Tenerulu pazesca-si fetiori'a; barbatulu pastreze neviolata legatur'a sacra, ce lu impreuna cu soci'a sa; betranulu respecteze perii sei carunti sî cretiurele faciei sale sî nu se degiosesca a se face de risu. Asiá devene omulu veneratoriulu sî protegiatulu Mariei. Mari'a a fostu curata de totu pecatulu, deci luati sî voi esemplu sî ve siliti a incungiurá totu ce pote aduce stricatiune sufletulu vostru.

Maria a cercatu odin'a prin esercerea fapteloru pie; sî intru adeveru

nimene n'a implinitu cu mai strinsa fidelitate detorintiele sale catra Ddieu, catra deapropetele si catra sine ensusi. Se o admiramu in aderinti'a sa catra Ddieu: Cu tota ocasiunea candu trebuiau credintiosii a se infacisia in cas'a Domnului, ea era cea d'antaiu, carea depunea omagiulu seu la altariulu lui Ddieu. Pre dens'a o afla angerulu vestitoriu cufundata in rogatiune. Ea grabi fora intardiare a sacra pre fiulu seu divinu Atotpotintelui, si implini o lege intemeiata de stramosii bineplacuti inaintea lui Ddieu. Ea era totu deun'a celu mai stralucitu tipu de pietate. — Era facia cu deapropetele era modelu de caritate si blandetia. Ce iabire miscatoria o indupleca se caletoresca peste tienuturi muntose, pe cali grele, spre a vede si mangaiu pre Elisabeta, carea era ingrecata! Cata gingasia demustra, candu se roga fiului seu domnediescu, candu erau la nunt'a din Can'a Galileei, ca se scota pre ospetatori din perplesitatea, in carea erau din lips'a vinului. Si cate alte esemple subline a mai datu in vietii'a sa despre interesulu viu, ce lu-avea pentru binele omeniloru, intre-venindu la Fiiulu seu. Ea standu mai presusu de toti omenii, nu numai ca nu i a despretiuitu, ci totu deun'a s'a consideratu ca serva umilita a lui Ddieu; si umilita s'a aratatu si in privinti'a omeniloru, respectandu si onorandu pre toti. — Catu despre implinirea detorintieloru sale catra sine ens'asi, Iub. A.! unde veti afla tipu mai santu de muere si de mama? Unde veti afla femeia se respecteze mai cu scumpetate cemnitate sa? Asia catu privindu la ea, la portarea sa, nu scimu, ce vomu lauda, ce vomu prea mari in dens'a mai multu. Nu scimu virtute, carea se nu o fia cascigatu si portatu dens'a in pieptulu seu. Nu, nu potemu descrie, Iub. A.! inaltele sale ensusiri, ce si le-a dobenditu, ca-ci privindu la ele ne sentimu rapiti, dara ne lipsescu poterile a le infacisia in sublimitatea loru. Fia-ne destulu a le fi vediutu demstrate in deursulu vietiei sale, de candu incepu a primi primele concepte despre Ddieu de la mam'a sa Ana pana atunci, candu adormi aci pe pamentu, ca se se trezesca in braciile fiului seu adoratulu susu in ceriu. Si dupace amu admiratu virtutile sale, se ne hotarimu nu ale lauda cu cuvinte pritorie, ci a le glorifica ensusinde-ni-le noue, pentruca: „Vera laudatio cordis imitatio est operis.“ Atunci laudamu intru adeveru, candu uramu ce e bunu.

Maria a cercatu odina priu rabdare si suferintia. Vietii'a sa nu fu alta decatu unu siru lungu de rabdare si suferintia. Rabda ocara, candu era vergura si totu odata in sperantia de a fi mam'a Ddieului inrupatu, dara jidovii, consangeni sei, nesciindu si nevoindu a crede misteriu, ce i fu revelatu prin angeru, o batjucuriau si o infruntau, dicundu ca este muere naturala a incredintiatalui seu Josifu. Rabda si suferi atunci, candu sosi tempulu nascerii si ea era in Vitleimu in cetate straina, pe tempu reu, necunosundu pre nimene si neavendu acoperisiu, unde se retrage, unde se scuti; oh! acolo esilata din cetate in staululu viteloru necuventatorie, e silita a nasce pre acel'a, ce conserva tote. Rabda, suferi

atunci, candu indata dupa nascere fú silita a-si scapá domnedieesculu fiu de furi'a unui imperatu tiranu, refugindu in Egiptu. Suferi atunci, candu si-pierdú fiulu multu iubitu in Ierusalim, si numai dupa trei dile lu-potá aflá. Ce se dîcu? cum se potu esprime acele doreri cumplite, ce i sfasiau anim'a materna, vedindu pre fiulu seu blandu si bunu restignitu de necredintiosi? Voi mame crestine ve poteti inchipuî dorerea Mariei, dara de suferitu n'o ati poté! Că-ci precum erá Cristosu mai mare de-cătu ori ce nascutu, asiá si iubirea Mariei catra densulu erá nemarginita; si candu perde o mama pre fiulu, ce l'a iubitu cu tota fiinti'a sa, do-rerea ei nu afla nimica in lume, ce o ar poté aliná.

Oprese-te ací Iub. Crestine! si asemena faptele tale cu ale Prea Curatei Vergure, asemena demnitatea ta cu a Curatei; ea e mam'a lui Ddiu, tu nu esci demnu se i fi neci servitoriu, ea e curata, nevinovata, tu esci incarcatu de foradelegi, ea e cea mai placuta inaintea lui Ddiu, tu pote esti celu mai demnu de mani'a lui. Si apoi deca dens'a a pati-mitu, a suferitu atát'a, tu pentru ce se poti fi scutitu de amaruri si doreri? Deca ea a suferitu cu bucuria, tu pentru ce se nu suferi cu paciintia; séu dora tu pecatosule, se sentiesci mai usturatorie dorerile de-cătu ace'a, ce erá fora de pecatu?! Deca ai vre unu chinu (tortura), compareza-lu cu chinurile Mariei. Ai patitu vre o dauna, esci seracu; ea inca a fostu seraca, cu lucrulu maneloru si-a castigatu panaea de tote dilele. Esci persecuatu, batjocuritu de omeni, ea inca a fostu, batjocurita ens'a, batjocuritu fiulu seu divin! Sufete crestine, consolati-ve in ne-casurib vostre; luati in bine si in reu pre Mari'a de esemplu; suferiti tote ca Maria. Că va veni tempulu, candu superarea se va intorce in bucuria, ostenelele in odina. Vedeti Iubitoru, Mari'a dupace a cautatu odin'a prin inocintia, fapte frumose si paciintia, o a si dobenditu, si acést'a e destulu indemnu de a ne mangaiá si a sperá o respata ceresca, despre se in partea a dou'a.

II.

Dupa atát'a nevinovatia, atâte fapte pie si atát'a tempu de rabdare erá justu, ca Mari'a, mam'a lui Cristosu se dobendesca coron'a meriteloru sale. Si eta, că astadi se mutá din acésta lume a contradiceriloru in patri'a memoririi, la locul fericiriloru; s'a mutatu numai, dara n'a moritu, că-ci a trecut din acceptare la adeverat'a vietia, la odina, la fericirea eterna. Éra fericirea ei e sigura, abundante si eterna.

Fericirea ei e sigura. Pentruca, deca a voitu Cristosu, ca unde va fi densulu, se fia si servulu seu credintiosu, cu atát'a mai multu a voitu se fia mam'a sa dulce cu densulu. Deca densulu promite odina, fericire acelor'a, cari nutrescu pre cei flamendi, adapa pre cei setosi, imbraca pre cei goli si ajuta pre cei nepotintiosi, cum nu ar glorificá pre Mari'a, carea l'a nutritu din pieptulu seu, l'a inbracatu si i-a portatu de grige! Pentru Maria fericirea e sigura. Acésta fericire sigura e pregatita si

voue Iub. A.! acést'a ve accepta sî pre voi, deca ve veti face demni de ea. Despre respaltirea dreptiloru cu fericire ceresca avemu garantia chiaru in cuvintele lui Ddieu, a carui promisiune nu se pote schimbá. In vietia se intempla, cà cutarele ne face promisiuni stralucite, punendu-ne de conditiune implinirea unui lucru orecare; acestu lucru noi apoi ne silimu din respoteri a-lu sî impliní, necrutandu sacrificie sî ostenele, pe lenga tote, cà adese ori ne aflámu insielati in promisiunea omeniloru sî amagiti in sperantiele nostre. Se intempla, cà ensîne ne propunemu ajungerea cutarui scopu lumescu, dupa care oftámu cu sete; atunci noi staruimu, alergámu sî ne frangemu, numai se ajungemu ce amu oftatu, se gustámu acea fericire inchipuita, de carea avemu mare grige a ne face demni; in fine inse esperiámu cu amaritiune, cumca acea fericire nu e alta decâtu o fantoma, o naluca fugitoria, cà-ci in lume fericirea nu e alt'a decâtu dorulu a posedé unu lucru, éra candu lu-avemu, mai multu nu e fericire; ací éراسi ne intipuimu altu scopu, alta fericire totu mai departe, panace in fine ne tredímu la port'a eternitatii, din colo de carea trebue se se afle apoi adeverulu: fericirea séu osend'a. — Nu asiá Iub. A.! nu asiá intru cele sufletesci. Ací avemu promisiunea lui Ddieu despre o imperatia, carea nu e pamentena, ci ceresca; sî cà acést'a trebue se existe, ne sioptesco anim'a nostra, dupace ací se naltia de la o trepta de dorintie la alt'a, sî nicairi, unde si-a inchipuitu fericirea, — nu o afla, ci se naltia dupa ea totu mai susu. Deca viet'a nu e alta decâtu o lunga séu scurta acceptare sî deca fericirea pe pamentu nu se arata decâtu ca o fantoma, ace'a fantoma de siguru nu e alta decâtu chipulu falace alu unei dulci sî eterne realitati. Éra deca ne ostenimú multu pentru a ne face demni de a ne apropiá de nalucirea fericirii, cum nu vomu lucrá din respoteri de a ne face demni de fericirea sigura.

Fericirea, in carea intra Maria astadi e abundante, adeca e o fericire in prisosint'a desfetarii sî dulcetiei, carea e amesurata maestatii, de carea e pregatita, sî intrece preceperea acelor'a, pentru cari e menita. Acésta fericire sentiurile nostre marginite nu sunt in stare a o cuprinde, noi ni-o intipuimu numai de abiá. Tulgentiu, pe la an. 500 d. Cr., venindu in Roma sî vediendu pre imperatulu Teodosu sî pre curtenii lui in palatiulu asiá numitu „de aurú“, eschiamá: „*Cátu de mare pote fi glori'a Jerusalimului cercescu, deca splendorea Romei e asiá de mare! Si deca acei, ce iubescu desiertatiunea, se impartasiescu de asiá gloria aici pe pamentu, câtu de sublima trebue se fa glori'a, fericirea si desfetarea acelor'a, cari vedu facia in facia pre Ddieu!*“ Acésta fericire S. Augustinu o lasa se urme din demnitatea sî starea omului pe pamentu, pre cari comparandu-le, dice: „*Domne! ce va fi acolo susu in patri'a ceresca, deca cei drepti au atát'a desfetare aici pe pamentu! Cátu de avutu me vei face din prisosintiele Tale, pre care sufletesce m'ai inavutitu din seraci'a Ta! Si ce va fi din mine atunci, candu voiu participá din glori'a Ta, candu sî acum mi-este gloria, cà portu*

asemenarea Ta!“ Acésta fericire o asemena S. Scriptura cu unu „*isvoru de apa viua, din carea bendu cinev'a* — dupa cuvintele lui Isusu — *nu va insetá in eternu*“ (Joanu IV. 14), éra dupa cuvintele Intieleptului „*va totu insetá*“, va totu dorí se guste din elu (Siracu XXIV.). A insetá sí a nu insetá e contradicere. Nu, nu e contradicere, ci e chiaru consunantia. Fericirea, despre care graimú, nu e alta decâtu binele celu mai inaltu, o trecere orecare in Ddiu, pre care cei fericiti lu-vedu facia in facia; sí in acést'a se cuprinde fericirea. Celu ce a beutu din isvorulu acest'a nu inseteza dupa alta fericire, pentruca totu deun'a e indestulitu. Inse totusi inseteza pentruca lipsitu, smulsu de la acést'a funte, s'ar usucá; neci odata nu inseteza, pentruca totu deun'a are binele ce lu-doresce, sí totusi inseteza, pentruca totu deun'a doresce pre celu ce lu-are. Cu unu cuventu acést'a e asiá fericire, pre carea atunci o esplicámu mai bine, candu marturisimu, cà neci umbr'a ei n'o potemu esplicá.

Me rentoreu la céle díse mai susu, cumca pe pamentu nu se pote aflá fericirea adeverata; candu dícu aceste Iub. A.! ve rogu a nu me precepe reu, cugetandu asiá, cà deca fericirea nu se pote cascigá aci, pentru ce atunci atâte trude, atâte staruintie dupa o stare buna, in carea se traiesca omulu ticnitu sí indestulitu? Nu asiá, iubitoru; cà-ci firea omului, conditiunea vietuiri sale pe pamentu poftesce neincungiuratu, ca se ne adunámu pe cãli drepte avere, câtu se traimu in comoditate onesta; ba castigarea averii pamentene e dupa impregiurarile, in cari traimu, de lipsa sí pentru agonisirea celoru sufletesci, pentruca acést'a ne dà la mana miedilocene spre fapte bune, prin cari se meritámu avuti'a ceresca.

Fericirea, de carea participa Maria e eterna, pentruca altmintre si-pierde valoarea sa. Fericirea ce nu e eterna nu se pote numí adeverata fericire, cà-ci lipsesce odin'a sigura in venitoriu, cea ce turbura fericirea; sí bine díce Cicerone: „Deca se pote perde vietu'a fericita, atunci nu e vietia fericita, cà omulu nu pote posedé ceva fora frica, ci in continuu e silitu a tremurá pentru venitoriu: asiá dara numai acel'a e fericitu, care e siguru, cà neci odata nu va fi nefericitu.“ Cu respectu la bunurile pamentene neci cà potemu vorbí despre fericire, pentruca i lipsesce conditiunea principale, adeca sigurantia, din contra potemu vorbí cu respectu la cele ceresci, domnedieesci, cari sunt de natura, cà neci ele nu pieru, neci cei ce le posedu nu le pierdu; ele nu voru cadé de la fericiti, pentruca sunt neperitorie sí neci cei fericiti nu se voru deslípí de ele, pentrucà sunt nemoritori.

Oh moscenire ceresca, oh fericire suprema, câtu de demna esci spre a te cercá noi din tota energi'a sí cu tote ostenelele! Firea omenesca se bazeza pe datine. Ne dedámu aici in lume cu lipsele, suferintiele sí ne-casurile ei sí neci cà ne vene in minte, cumca este din colo de mormentu o alta vietia, unde pote se ne lucesca sorele libertatii: — Ca robulu, care a petrecutu tempu multu in inchisore negra sí mucedá, candu i suna or'a de liberare, elu tresare de bucuria, dara se rentoree éra sí saruta lantiu-

rile, cari i au ranitu petiorele, imbracisieza stelpulu, de care a fostu legatu, i pica greu a se desparti de aceste. Asiá ne dedámu sí noi cu lantiurile lumii, dara candu suna or'a noi voidu nevoindu trebuie se esímu din inchisore — la osenda séu la libertate: ferice de noi, deca vomu esí la libertate, meritata ea Mari'a prin nevinovatía, constantia, fapte mari sí rabdare.

Deci Iub. A.! inainte de a inchiaiá cuventulu, venu a ve rogá, se urmati esemplulu Prea C. Vergure. Se ve acomodati vietí'a dupa a ei. Se ve paziti nevinovatí'a, se faceti fapte demne; se fiti cu paciintia in lumea acést'a; cà-ci ensusi Dlu dice, cà celu ce va rabdá pana in fine se va mantuí. Aducetiv-ve totu deun'a a minte de multele rabdari ale Mariei, de lipsele ei sí de diliginti'a cu carea a cantatu odin'a sufletului. Sí deca o veti imitá, veti fi protegiatii ei, ea se va intrepune la fiulu seu, se ve primesca in curtile sale cele eterne: „*Cà mai buna este o di in curtile Domnului decátu o mic aiurea.*“ (Ps. X.). Imitandu pre Mari'a, nu veti avé frica de morte, ci inea o veti asceptá cu doru, findu cà mortea e port'a, prin carea trecemu la patri'a fericitiloru, carea se ni-o dee Domnulu totororu. Amin.

Predice ocazionale.

Predicele la mortu,

cari au concursu la premiulu alu doile.

III.

La mortea unui barbatu séu unei muieri

„Mie mi se cade a lucrá lucrurile celui ce m'a tramisu, pana ce este diua, cà-ci va vení noptea, candu nimene nu va poté lucrá.“ (Joanu IX. 4).

Vietí'a omenesca se imparte in lucru sí repausu; ea este unu preambulu plinu de amagiri, o seducere plina de amalgamisari, este o lupta in miediloculu furtuneloru lumesci, este o nae plutitoria intre Scila sí Caribde, este o batalia neincetata, neprecurmata a omului, pana ce vieza, cu lumea esterna, sí candu acést'a a incetatu, a venitu mortea. Omulu consta din trupu sí din sufletu, doue parti impreunate; sí prin impreunarea acést'a a sufletului cu trupulu elu este, sí devene fiinti'a cea mai capabile de a lucrá ceva de sine, sí dela sine; asiá dara vietí'a sa e cea mai perfecta pe pamentu, elu este faptur'a cea mai nobile din lume, sí dupa elu celealalte. Dice S. Scriptura: „*Cuceri-va totu pamentulu, elu este marirea sí coron'a fapturiloru. Omulu ar fi omulu, care intru adevveru sí este*“ (I. Moise I. 27) „*sí de care se sí cunosce pre sine*“ (Mat. V. 48).

Dar dorere! unii nu voru se afle in omu nemica mai multu decâtu unu animalu; neci voru se scie de destinulu lui dupa morte. Acestor'a le punemu inainte frumoșele cuvinte ale Intieptului Salomonu (CX. 1) „*Desierti sunt toti omenii din fire, carii nu cunoscu pre Ddieu, de vreme ce din bunetatile, ce se vedu, n'au potutu se cunosca pre celu ce este, neci luandu a minte la lucruri, n'au cunoscutu pre maestru*“; va se dica: nega pre Ddieu, nega adeverulu, nega virtutea; relegiunea facia cu acestia e numai o nebunia, o fantasma, cu carea insieli poporulu; scurtu cu tote aceste se joca ca prunc'a cu păpusi'a, prunculu cu mingea.

Sant'a Scriptura asemenea vietii'a omenesca cu umbr'a: „*Sî vietii'a mea este mai usiora decâtu umbr'a.*“ (Job. VII. 6). Sî este intru adeveru că o parte mare a genului omenescu se arata pe faci'a pamentului numai ca o umbra, sî fora a dá celu mai pucinu documentu, că a esistatu in lume, sî a cuprinsu spatiu in miediloculu umanitatii; a ingreunatu numai pamentulu, a immultitu numerulu ticalosiloru sî alu ticalosieloru lumesci; ei pieru, sî tota aducerea a minte a loru se dà sî trebue se se dee uitarii; — candu din contra cei activi sî neobositi in lucrurile prosperitorie, cugetandu vietii'a a fi scurta, au vietiiuitu asiá, ca se demustre posteritatii, că au esistatu in lume; sî posteritatea li-a redicatu monumentu barem in anim'a sa, mai tare decâtu marmura, sî granitul. A face sî a lucrá a fostu devis'a strabuniloru nostri, acelor'a, a caroru pulbere sî cenusia o calcâmu noi cu pitioarele nostre. Ce se facemu, ce se lucrâmu, ne arata starea nostra, pusetiunea nostra, in carea ne aflâmu. Deunde sî eu in cuventarea mea, voiú arată I., că trebue se lucrâmu pana suntemu in vietia sî a II. trebue se lucrâmu, că-ci vietii'a e scurta, nestatornica, sî navalindu dile negre, nu vomu mai poté lucrá. Me rogu, se fiu ascultat.

I.

Te-ai nascutu in lume; sî fora scirea ta sortea tí-a pusu tie latiu, care nu lu poti desnodá séu rumpe. Ci cugeta, cunca cei impedecati cu fierulu, la inceputu suferu greu povar'a sî impedecarea pasiloru, inse dupa ce lips'a i a invetiatiu a suferi barbatesce, lesne o suporta. Toti suntemu legati cu sortea, inse lantiulu unor'a este de auru sî mai liberu, a altor'a mai de giosu sî mai strinsu; dara ce folosu, că-ci ace'asi paza ne impresora pre toti; tota vietii'a este megnire: „*In jugu greu tragu fiii lui Adamu din diu'a nascerii din pantecele mamei loru pana in diu'a intorcerii in pamentu la mam'a totororu*“ dice Scriptur'a. Pentru ace'a dara trebue se ne dedâmu sî deprindemu dupa statulu nostru, necaindu-ne in contra ori caroru neindemanari, că-ci „*nimica nu e asiá de amaru in care anim'a cea curata se nu afle ceva mangaiare*“ (Seneca de tranquil. an.)

Omule! vietii'a acést'a, in carea ai ocupatu spatiu, fia cátu de lunga, facia cu eternitatea, nu e decâtu o nopte scurta; totu acestu universu, in care te afli, intru adeveru dicundu, nu e alta nimicu decâtu unu mor-

mentu nemesuratu; si noi in valea acést'a a plangerii nu ne ingrasiámu din nimicu alta, decâtu din suculu oseloru, celoru uscate si descarnate ale parintiloru si strabuniloru nostri. Intrebu, omule, acele portrete pretioase, de ce le pastrezi in cas'a ta? si de aru poté vorbí, ti-aru spune: eu sum acel'a, iubitulu mieu fiu, a carui facia vedi tu aice, care ti-am spusu destule ori, cá noi suntemu in lumea acést'a caletori, „*nemernici suntemu in pamentu strainu, si cetate statatoria nu avemu*“ díce S. Scriptura; ele ti-aru spune: a ajunsu pentru mine acésta di trista, te va ajunge si pre tine cu asemene pasi; precum eu ti-am precesu pe pamentu, astfelu tu mi vei urmá in mormentu; cugeta cá esci faptur'a cea mai alesa a lui Ddieu, *care cu marire si onore te a incununatu pre tine*“; ti-ai cuprinsu statu, ca se folosesci si tie si omenimii; va se díca, se aduci sacrificie pe altariulu umanitatii si alu Dieitatii, adu-ti a minte de trei catastrofe ale vietiei tale: nascerea, vietuirea, si incetarea, séu moartea; nu sci candu te nasci, uiti se vietuesci si suferi candu mori; parintiesculu mieu invetiú si sfatu este, ca se te marginesci in lumea mica séu lumea din laintru, si se te lupti cu lumea mare séu cu lumea esterna, in care remanere nu ai, dupa cum díce eclesiastulu (XXX. 1). „*Tempu este a se nasce, tempu este a mori*“; lupta-te, cá-ci fora lupta in lume nimicu nu se pote castigá, lupta este intre focu si apa, lupta intre bine si reu, lupta intre lumina si intunerecu, lupta intre sciintia, si nesciintia, lupta cumplita intre intieleptiune si ignorantia (prostia), resboiu infioratoriu intre vietia si morte, si dupa tote aceste sum silitu a eschiamá: „*Vai desierta este vietia omenesca, si nesatiosc dorurile sortii ei pana inca si in minutele din urma!*“

Acum asiá fiindu, omule, trebuie se te scuturi odata, si se cauti in giurulu teu cu tota seriositatea, se te intrebi, si inca fora crutiare; unde ai statu? unde stai? si unde vei stá? de unde esci? ce esci? si ce va fi cu tine? ce ti este chiamarea? Poté-vei raspunde, fore a te mustrá consciintia? Intreba-te pre tine ensuti, pipae in drept'a si steng'a, ca nu cumva se perdi vadulu, pe care ai de a pluti o data cu securantia; cerca si vei aflá, cá in cele pementesci deschidi usi'a, si in cele ceresci o inchidi.

Privindu impregiuru vei aflá, omule! cá esci incatusiatu cu diregatorie, dupa starea ta, si pusetiunea, ce o ai cuprinsu, in urm'a careia trebuie se desfasiuri o activitate neobosita, si in activitatea ta o putere erculéa, o intieleptiune socratica, pana poti si ai tempulu a mana: esci economu, incungiuratu de o familia numeroase; chiamarea ta e din crepatu de diori, pana in murgitulu serei, sub elemintele naturei, se ti aduni nutrimentulu de lipsa pentru sustinerea ta si a familiei numeroase, si in lina nopte cu dulca repausu, se ti reculegi poterile tale spiretualu si corporali. ca a dou'a di cu indoite poteri manecandu desu de demanetia, se poti continuá lucrulu inceputu. Esci meseriasiu de profesiune, aduna-ti sculele de lucru, si continua cu neobosite poteri opulu inceputu. Esci preotu, abate-ti cugetele dela lumea esterna si profana, incuia-te in cameruti'a ta, in

casuti'a animei tale, adora pre prea inalt'a fiantia pentru turm'a ta, apera-ti relegiunea, renaște-ti natiunea, muștra, taia in intunereculu sentiuriloru, sî moia animele impetrite; adu-ti a minte că deca pentru totu cuventulu ai de a dá sama inaintea dreptulu Judecatoriu, atunci sî pentru tota tacerea ai se respondi; apoi sî ace'a se sci, că nepartinitoriulu jude nu te va intrebá, câtu de frumosu ai vorbitu, ci câtu de bine ai lucratu, sî se nu tí se dica sî ace'a, că pre multi ai mantuitu, éra pre tine ensuti nu te-ai potutu mantuí; cuventulu santu pe buze, luminariu, oclinda se fii turmei tale, ca nu aruncandu altor'a faptele loru rele, ale tale se te defaime, cutropesca sî perda pre tine. Umilinti'a, rabdarea, indurarea, supunerea, fia-ti armele tale; remani oe blanda, că totdeun'a vei invinge, sî nu te face lupu rapitoriu, că totdeun'a vei fi invinsu; de esci soldatu, fii credintiosu Domnulu teu, patriei sî natiunii tale; versa-ti sangele, sierfesci-ti vietia pentru sustienerea sî bun'a stare a totororu acelor'a; de esci judecatoriulu sî administratoriulu dreptatii, pretiuesce intr'o forma dreptatea cersitoriulu cu a milioneriulu; de esci profesoriu invetiatori, crescatoriu, o! santa, o! mare diregatoria, a face din copilu barbatu, sî inca barbatu folositoriu statulu, societatii omenesci, mai alesu acum, candu cas'a culturai nostre natiionali nu are neci fundamentu, neci acoperisiu, ci ventileza numai in aeru, sî ca o masina aerostatica, ce se conduce dupa placulu carmaciulu, se clatina candu incoce candu incolo; de esci crescatoriu, cugeta, că ai mladitiile unui trunchiu vechiu sî nobile sub manele tale, cari au se cresca, se se intaresca pana la marirea de odiniora; de esci medicu, pipaesce pulsulu consciintiei tale, sî vedi pre câti ai tramisu la portele eternitatii, spre lecuire, séu nevoindu, séu nepotendu a le ajutá.

Voi toti, cari manecati pe osebite campuri, culegundu osebite flori, pasiti inainte pana ce poteti, sî adunati bani albi pentru dile negre; că acusi va veni noptea, sî nu veti mai poté aduná; luptati-ve pana sunteti in puterea vietiei, că ati dorí ore candu a ve luptá sî lucrá, dara va fi tardíu; inimicii cei de nopte voru cuprinde tota puterea sî lumin'a dilei, fora crutiare, fora a ve intrebá, au a ve dá pucinu tempu de reculegere, voru navalí cu miile in contra vostra, sî apoi lipsindu-ve tempulu, slabindu-ve puterile, neavendu miedilocele, veti intempiná stelpulu, pe care e scrisu: „Nu mai incolo!“; pe urm'a vostra voru turbá inimicii neinvinsi; sî veti audí unu glasu maniosu, dicundu-ve: „*Nu ve sciú pre voi; v'am chiamatu, sî nu m'ati ascultatú, am intinsu cuvinte sî nu ati luatú a minte!*“

Omenii apuca diferite carari in vietia; fia care se silescé a-si aflá fericirea pe calea sa; sî Ddiu a renduitu bine asiá. Inse deca cugetu, calea sciintielóru e totusi cea mai stralucita; că-ci intrebú: Care statu din lume pretinde o resolutiune mai barbatesca, o putere mai mare de spiretu, o intieptiune mai nalta, o incordare mai mare trupesca, unu sufletu mai liniscitu, o abnegare mai energiosa, o viktima mai primita,

séu care statu din lume are mai mare desteritate a sguduí lumea, séu a o sustiené, ca statulu acelor'a, cari alerga pe campulu literaturei sí alu sciintieloru? statulu acelor'a, caror'a li s'a datu 10 talanti? „Cui s'a datu multu, multu se va sí cere dela densulu; cei tari mai tare voru fi strinsi“; sí eta: pana candu economulu dorme cu repausu in asternutulu seu, meseriasiulu in linisce gatesce lucrulu inceputu, soldatulu pe campulu bataliei rabda fome sí sete, degera sí more; barbatulu de litire, amesuratu poruncei atotpotintelui: „se fia lumina!“ la ostenitori'a candela de nopte, la dulcele radie de sore ale dilei, si-storce medu'a, ca facundu destulu poruncei, se latiesca lumii lumina; aducundu-si a minte, cà vietí'a omenesca nu sta in multímea numerului aniloru, ci in multímea fapteloru meritorie deplinite pe altariulu omenimii, sí alu Dieitatiei. Sciinti'a arata scopulu catra care are se merge omenimea; ea conduce pre omu la perfectiune, sí perfectiunea e fericirea e posederea lui Ddieu. Fericitu poporulu, carele in legatura cu alte deprinderi folositorie, se incaldiesce sí la radiele sciintieloru, cà-ci numai aceste dau adeverat'a vietia. Inse se ceru fapte multe, patime, suferintie sí lupte panace petrunde omulu la acésta lumina, — sí tempulu e scurtu. A moritu prunci'a, vene juni'a; a incetatu juni'a, vene barbatí'a; nu e barbatia, eta betranetiele; moru betranetiele, a moritu tota etatea, despre care asiá canta poetulu: „*quam breve tempus homo vitali vescitur aura! mox puer, est juvenis, masque, senexque subit;*“ ba adese ori esímu numai din sinulu mamei nostre, ca se pasímu indata in sinulu pamentului sí alu mormentului. Astfeliu se plange sí blandulu Jobu: „*Pamenténulu nascutu din muiere, este cu vietia scurta . . . ca o flore in florindu, cade, sí ca umbr'a fugindu, fuge sí nu stà.*“ Asiá omulu, cum incepe a traí, indata sí incepe a mori. Unu literatu, poetu, care patimiá sí se topea prin unu morbu linu, fiindu iutrebatu: ce face? Rspunse: *incetu moriu!* Sí eta acésta sorte comuna ne ajunge pre toti, vedemu cà abiá am jocatu etatea aniloru copilaresci, candu ne tredímu din colo de mormentu; ba chiaru prin acelea fase sí schimbari, prin cari amu venitu in lume, esímu din ea. Punturile dela marginile vietiei se atingu aici; inceputulu sí capetulu se topescu aici la olalta. Ca copíi amu inceputu, ca copíi sí gatámu; la capetulu vietiei ne intorcemu la acelu debile statu, la care amu fostu, altii trebue se ne porte, altii se ne duca, sí inca unde? acolo unde nu voímu „*Petre! Petre! candu crai mai teneru, te incingeai pre tine ensuti sí amblai unde voiái; éra acum deca ai imbetranitu ti-intíndi manele tale, sí altulu te incinge, sí te duce unde nu voiesci.*“ Aice e nopte, aice sunt dilele negre, unde ti-e poterea? unde voiósí'a? unde marirea, sí tote celea, pe care ti-ai basatu fericirea ta? o, omule! „*pogoritu-s'a la iadu marirea ta sí multa voiósí'a ta sub tine voru asterne putrediune sí remasíti'a ta vermi.*“ (Isaia XIV. 11). La lucru dar, cà vietí'a e scurta; la lucru! cà in lume tote sunt nestatornice; despre care in partea a dou'a.

II.

La lucru! sî érași la lucru! că nelucrarea e fic'a lenei, lenea e perin'a diavolului, care totu denia privesce, sî sta intru anseunsu, ca pre care se inghitia; sî inca nu numai acest'a, dara chiaru inimicii casei tale, dupa cum dice scriptur'a, *inimicii omului casnicii lui*, acestia voru navalu peste tine. Cantati la ei, că gur'a li e dulce anim'a viclena, dela buze arata mere, la anima cea mai amara fere, acestia de sî nu sunt multi, sunt cu atât'a mai periculosi, pentru că sunt forte intortocatori, seducatori sî ascunsi ni negurele lucrarii loru. Si tu omule, nu vei poté invinge, pre acesti casnici rei, pentruca vei fi infrantu, cu trupulu debilitatu, sî cu sufletulu confusu.

Omului, acestui fiu alu naturei, in dile senine tote i mergu bine, tote se roteleza in giurulu lui in cea mai dulce fericire; lumea in afara i arata rose, sî intru tote cea mai svava armonia; tote i aparu vesele, tote amicali; inse uitati-ve, tristi ascultatori! veseli'a, bucuri'a, voi'a buna, curundu inceta; superarea intristarea, scârb'a sî necasulu le urma; rele, morburi, doreri indelungate, nentrerupte locuescu intre noi, sî nu voiescu a se deslipi de noi.

Celu tare, puternicu sî sumetiu este serbatu de tota omenimea; incungiuratu de o multime de amici, cari numai nu si-punu anim'a in palm'a; iubirea, lingusirea, voi'a buna, facundu aliantia, paru a lu cercá pre elu; in orba confidintia pasiesce pe calea vietiei, sarutandu tota diu'a lantiurile de auru, cari lega sufletulu lui de desiertatiune. Bogatulu in vietia lui este unu idolu pamentescu, *averea lui e idololatria*, dice Jacobu Apostolulu, mes'a lui incarcata bogatiesce, ospetii lui numerosi, sî voiosi, abundanti'a, veseli'a, glum'a, voi'a buna locuesce in cas'a lui, toti sî tote se aduna in giurulu lui, toti vreu a se indulci din bunetatile lui, elu este unu isvoru dulce, diu care toti vreu a se adapá sî indulci. Intieptulu, invetiatalu, pana e in stare a versá radiele luminei sî invetiaturei sale, sî a aratá sborulu unei vietie mai luminate, de mii sî milioane e temniatu, toti confugu la elu onorandu-lu ca pre unu semidieu, cerendu sfatu de la elu, intorcundu-se cu totii mangaiati. Dara la toti acestia se schimba rot'a norocului, master'a sorte nimicesce fora indurare sî crutiare tota ostenele loru, venu dilele noptii negre; celu tare devene debilu, celu puternicu infrantu, celu sumetiu umilitu, urgisitu, parasitu; avutulú, seracu, misielu, ticalosu; mes'a sa se preface in pustietate, fora neci unu ospe; in loculu veseliei, bucuriei, glumei, amaratiunea, sî necasulu; avuti'a, sî bunetatea lui se preface intrunu isvoru amaru, din care nimie nu voiesce a-si aliná fomea sî a-si stemperá setea; intieptulu, invetiatalu, confusu intunecatu, nu e in stare a-si dá sîe consiliu, atâtu mai pucinu altor'a. Trista sî amara schimbare. Ticalosa omenime; orba sî nepreceptuta esci! Unii traiescu sî moru fora ca se fia cugetatu, că sunt moritori, altii lasati orbei loru increderi, se

faciarescu, că voru avé destulu tempu de a se hotari spre morte, nesciindu că or'a mutarii loru va bate, și pote minitulu presinte va fi celu de pre urma. Sermana omenime! numera de ti-ecu potintia, milioanele de omeni, cari au vietuitu inaintea ta; vedi, nu te va ajunge pre tine astadi, mane, ce i a ajunsu odiniora pre ei? Ba precum valurile sunt impinse prin valuri, astfelu vei fi impinsa și tu inca pote chiaru prin pruncii tei proprii, aruncandu-ti o bucata de lutu spre saturare.

Tote sunt bune, și frumoase in natura, asiá precum le a lasatu și croitu man'a creatoriului, dara tote au degeneratu in manele omeniloru. Natur'a si-tiene cursulu seu dictatu de Creatoriu; sorele, lun'a, stelele nu se calca; tote vietatile, animalele stau la rendulu loru; omulu inse calca, și restorna, cu susulu in giosu și giosulu in susu legile naturei. „*Elu din inceputu a facutu pre omu, și l'a lasatu pre elu in man'a sfatului seu: de vei voi, vei tiené poruncle și credinti'a, și vei face cele bine placute; a pusu inaintea ta foculu și ori la care vei voi, vei tinde man'a ta.*“ (Sirach. XV. 14).

O netrebnica omenime! spune-mi, ce preferesci dintre aceste? sún deca nu te afli matura in judecat'a ta, mature sunt foradelegile tale, cugeta acolo, acolo, unde in veci nu se pote acceptá indreptare și vindecare. Ace'a scii, că tote pieru in natura; ea nu a potutu produce nemicu, ce se nu fia supusu mortii, manele debile omenesci nu au potutu face nimicu permanentu, și totusi asiá tare te legi de lume. — Se intrâmu pucintelu, tristi ascultatori, in colibuti'a seracului, se cautâmu la asprulu lui asternutu; dara se intrâmu și in cas'a bogatului, se privimu molcutiele lui perine, se intrâmu candu e or'a mortii amenduror'a și vomu aflá, că un'a li este esítulu, in doreri din lume; amendoi cu asemene repediune pasiescu catra gropa, amendoi cu asemene pasi la mormentu, și amendoi ajungu la scopulu finale, se si-dee sem'a lucrariloru sale. Inse nu e numai atâta; intrebati imperatii, invingatorii vechimei, eroii lumii, unde sunt? ce s'au facutu? Domnulu celu puternicu, Domnulu vietiei și alu mortii a suflatu in miediloculu loru foculu bataliei, inarmati unii in contra altor'a, nu a remasu nimicu din ei, numai uciderea și groz'a; splendorea, lucirea rangului, onorea, aurulu, argintulu, domnirea, cu care fura orbiti, se prefacura in cenusia.

O nenorocitoru omeni! veniti voi acum și vedeti in minutele și starile mai de pe urma, pre unulu ca acel'a, pre care mai pe susu dora ca și pre Ddieu, mai multu ca pre voi ensi-ve l'ati onoratu, redicatu și maritu; teneri, juni, barbati, betrani, omeni de tota ples'a, redicati cele patru scandure ale patului celui mai de pe urma a repausatului, și cautati, ce veti gasi acolo: Ose tiapene, invescute cu pele, trupu rece, o schimosire groznica a vietiei omenesci, impregiurulu lui unu cuviosu preotu, unu nepasatoriu pazitoriu de boale, unu medicu tremuratoriu, care neci sie nu si-pote ajutá; unu sociu gelnicu care cere din mormentu o socia cu dreptate și credintia, o socia obidata, care striga se nu o lase bunulu ei

sociu; alaturea cu acestia, nescie prunci plangatori, cari striga in rumperea animei pre o mama dulce, se vena se nu i lase senguri in pamentu strainu, straini si parasi de tota lumea; mai incolo nescie parinti debili, schiopetati, infranti de betranetie, chiamandu pre inbitulu loru fiu séu fiia, seutulu radimulu, stelplu, steu'a, lumin'a betranetieloru loru. O cruda sorte! la ce ne ai adusu, ca betranii se ingrope pre cei teneri!? Firea pare că si-a schimbatu cursulu, si a mai amaritu dilele betranetieloru nostre. *Ce este omulu, că lu pomenescu pre elu! séu ce este fiulu omului, că lu cercetezu pre elu?* — fumu, pulbere si cenusia, si mai pucinu. Asiá stămu cu viet'i'a din lume. Intorce-te deci, omule la Isusu Cristosu pana ai tempu si putere, imbracisieza principiile cele salutare ale S. Relegiuni, cari ti impun, se lucrî se faci fapte demne de omu, cugeta că acolo unde lumea si omenimea nu vre, ba nu pote se ti ajute, elu neasceptatu, nesperatu de tine ti va fi ajutoriulu, adapostulu si tota mangaiarea ta. Viet'i'a si mortea sunt supuse vointiei lui, elu demanda si produce viet'i'a, elu demanda si nimicesce viet'i'a, elu demanda si sufletulu se desparte de trupu, viersulu lui strabate pana in gropele intunecose, si osele descarnate lu-audu, se uneseu intru un'a, si incepu a viá. O Domne! acolo, unde natur'a, lumea, omenimea aducu scadere, tu cu tota bunetatea impli sufletele crestinesci! O fericite suflete crestine! ce impreunare vesela poteti avé in Isusu Cristosu; ochii trupului se inchidu, se intuneca; prin Isusu Cristosu se deschidu ochii sufletului; dorerile indelibiliteza, infrangu trupulu, lu-restorna la pamentu, éra Cristosu intaresce, indulcesce sufletulu. Deci omeni de tota ples'a, lucrati lucrurile aceleuia, care v'a tramisu pre voi in lume, pana este diua, pana ve lucesce sorele cu dulcile sale radie, că se va infacisiá noptea cea negra intru tota intunecimea sa si nu veti poté lucrá, si ca servulu nedemnu veti fi dati afora din imperati'a ceriului; se lucrămu, si se ne rogămu, ca se fimu partasi de fericirile eterne. Amin.

I e r t a t i u n i .

Omulu, fiulu acestei lumi ticalose, candu a pasitu in leganulu vietiei pamentene, a luat asupra sa doue legature, o legatura pamentesca, alt'a ceresca; aceste doue elu treptatu si cu tempulu trebue se le perfectiuneze si nobiliteze, voidnu a satisface inaltei sale misiuni; si candu se abate dela scopulu nobilitarii acelor'a, recade din statulu de omu, face sminta in contra lui Ddienu a deapropelui, ba si in contra sa. De acésta scaputare, cadere séu abatere dela legea lui Ddienu in micu séu in mare nu pote scapá noci unu omu cu trupu, dupa cum se dice in rogatiune: „*că nu este omu, carde se fia viu si se nu peatuescu.*“ Prin urmare si repausatululu in Dnulu nu a potutu se se mute dintre noi, fora ca se nu fia vetematu pre cineva, deci dupa ce s'a impacatu cu Ddienu prin s. marturisire si cuminecatura, miedilocele cele de capetenia ale impaciuirii

omului cu Ddieu, vene a se rogá de iertare sî inpacare cu cei din legatur'a pamentesca; se intorce dara catra iubit'a sa socia, sî díce:

Iubit'a mea socia! (N.) adu-ti a minte, *cà omenescu lucru este a gresî, sî angerescu a se îndreptá*. Sî eu in tempulu convietinirii nostre in valea acést'a a plangerii, mi aducu a minte, *cà trecura peste noi díle bune sî vesele, dara trecura mai multe sî amare, cà-ci asiá este sortea omeniloru din lume, — dulcele se amesteca cu amarulu sî amarulu cu dulcele; de loviturele sortii neci noi nu amu potutu fi scutiti, ba pote in alaturare cu alti omeni ale nostre au fostu mai multe sî mai nesuferitorie; inse fiacare omu trebue se duca sarcin'a sa, crucea sa, mangaiatu ca blandulu Jobu „*fa numele Domnului binecurentatu*.” — Te rogu mangaiate sî tu, imbarbateza-te, iubit'a mea, pentruca tu ai a fi de acum Tata sî Mama; ti-credintiezu orfanasi mei grigi tale, cresce-i in fric'a lui Ddieu, ca sî ei se fia mangaiati, sî tu precum indoita deregatoriá ai luatu acum pe umerii tei apesati, indoita respata se poti meruí dela ceresculu parinte; éra eu ti-multiumescu din adunculu animei pentru neinfrant'a credintia, ce am esperiatu in tine, dela inceputulu casatoriei pana in minutele din urma, sî mai alesu pentru neobosit'a priveghiare, ce ai pusu in giurulu mieu la patulu doreriloru sî alu suferintieloru mele. Ddieu te aiba in ale sale, provedinti'a divina fia-ti alinatoria in dílele amare ale veduviei tale. Remasu bunu iubit'a mea! remasu bunu! Tinde-mi man'a sî me ierta!*

Iubitii mei fii (N. N.)! Me desfetam de voi, iubittii mei, candu ve vedeam in pregiurulu mesei mele, pentruca voi erati coron'a de margaritarie a familiei mele; me bucuram a fi ajunsu sî eu, a rentorce datori'a imprumutata sî eredita dela parintii mei trupesce sî sufletesce. Sî eta iubittii mei; eu nefericitulu, care am fostu chiamatu spre imbracisierea sî sboraturarea vostra, eu dorere nu potu gustá mai multu acea fericire. Inse nu desperati, cà ati pierdutu pre unu parinte pamentescu, peritoriu, cà-ci aveti in locul densului unu altu parinte cerescu eternu; acel'a ve va scuti pre voi. Ascultati de iubit'a vostra mama, sî nu i amariti sarcin'a vietiei veduvite, éra pre mine iubittii mei, deschidindu-ve inocintile vostre buze, me iertati, dicundu, sî Ddieu se me ierte.

Iubite tata sî mama (N. N.). Anu vediutu acum sî eu greutatea unui parinte, precum sî iubirea, ce o pune pentru pruncutii sei; elu si-rumpe sî bucatu'a dela gura, si-imparte vestmintele depe trupu, sare in focu sî apa pentru fiii sei, numai ca ei se fia mantuiti, numai ca ei se fia scutiti. Acést'a ati facutu sî voi odiniora, iubittii mei parinti, pentru mine; dara éta eu nefericitulu, candu dorian, ca la aduncele vostre betranetie se ve tindu mana de ajutoriu, inca vi-am maritu amaritiunea betranetieloru; iertati-mi, iubiti parinti, gresielele mele sî luati sub scutul vostru famili'a mea seracita!

Fratiloru! sororiloru! Ati auditu cantaretiulu, cantandu in S. Baserica: „*Étu acum: ce este mai bunu, séu ce este mai frumosu, decátu a fi frati impreuna?*” indemnandu-ve spre iubirea fratiesca; eu inca m'am

silitu in vietia a fi voue frate adeveratu, a pastrá nestirbata, nevetemata iubirea fratiesca, la care m'am obligatu prin legatur'a pamentesca; dara nimene la tote nu pote ajunge, pe voi'a totororu nu pote face omulu marginitu in ale sale; elu e iute cu judecat'a sa, fragilu cu lucrarea sa, vetematoriu inca sí in cautatur'a sa, postitoriu in onorea sa, maniosu, isbanditoriu pentru vetemarea sa, nedreptu in dorintiele sale, dreptu in strembetatea sa; virtutea o tiene adese de foradelege, sí foradelegea de virtute, elu are mere pe buze, sí fere la anima; acestea tote sunt slabituniile omenesci, vi-am potutu gresi; iertati! iertati! usiorati-mi caletor'ia mea, ce o facu acum catra vecia; remasu bunu! fratii mei! remasu bunu sororile mele pana la revedere din colo de mormentu!

Consangeni de aproape si departe! vecini si vecine! si trista adunare, voue ve rostesse acum ultimulu, gelniculu si tremurandulu mieu viersu; voi ati plinitu un'a dintre cele mai sante detorintie, ce trebuie se faca unu crestinu adeveratu; voi ati urmatu dísei S. Scripture, cá „*mai frumosu lucru e a merge la cas'a plangerii, decâtu la cas'a veseliei*“, cugetandu bine iubitií mei, cá toti avemu unu Tata, pre Ddiu, o Mama, pre S. Baserica, unu acoperementu ceriulu, unu asternutu pamentulu, fora osebire de nascere, onore, sí rangu, gloria sí marire; sí marirea totororu e viet'ia nepetata, sufletulu blanda, faptele bune, demne de omu si de viet'ia lui, cu cari fapte singure avemu de a caletorí, sí numai aceste singure au ne voru ferici, au ne voru osendi, dupa cum amu lucratu in lumea acést'a, inse nu pentru lumea acést'a. Cugetati cá viet'ia este scurta, ea trece, sí mirele va veni, candelile stinse, oleiulu arsu, usi'a inchisa, baterea vostra tardia, — sí in urma infacisiandu-ve, veti vedé in tote partile o infiorare, dinaintea careia va fi cu nepotintia a ve ascunde sí a repasi.

Prin aceste cuvinte despartíndu-me de voi, si desfacundu-me de legatur'a cea pamentesca, me ducu se me unescu cu legatur'a cea ceresca; si nime dia voi nu me intreba: unde me ducu? O nu! nu! cá-ci in clipite ca aceste omulu nu pote decâtu se planga sí se se roge; me ducu la acel'a, alu carui servu am fostu, de care am fostuu, dela acel'a acceptu sí respata. Iertati-mi! iertati-mi! iubitií mei! O roua numai din ochii vostri pe mormentulu mieu, sí díceti cá: Ddiu se me ierte si se me odinesca! Rogati-ve cu totii pentru sufletulu mieu.

Sí acum pasa fiintia blanda la ceresculu Parinte; acel'a ti-va dá fruptulu osteneleloru tale. Amin.

Predicele la mortu, cari au concursu la premiulu alu doile.

IV.

Despre nemorirea sufletului.

„Dupa ace'a noi cei vii, cari vomu fi remasi impreuna cu densii ne vomu rapi in nuori, intru intempnarea Domnului in aeru, si asiá purure cu Domnulu vomu fi.“
(I. Tesalon. IV. 17).

Cu tote cà pamentulu primesce corpulu nostru celu rece si desuffletitu prin morte, totusi nu pune capetu vietiei nostre sufletesci; cu tote cà mortea ne rapesce in tristulu mormentu, unde se desfacu partile corpului, inpreunandu-se cu pamentulu, totusi sufletulu, eliberandu-se din prinsorea corpului, vietuesce in veci preste temporile temporiloru, cà-ci este nemoritoriu ca Ddiu creatoriulu seu. Indata ce deschidu S. Scriptura affu scrisu la Ecclesiastulu cap. XII. 7. „*Se se intorca pulberea in pamentulu scu, de unde e, si sufletulu se se intorca la Ddiu, care l'a datu pre elu.*“

Omulu statatoriu din sufletu si trupu nesuesce totdeun'a catra done càli; sufletulu fiindu schintena domnediesca se silesce a face lucruri neperitorie, cugetulu lu-inaltia catra ceriu, prin temeiturile credintiei si-lucra fericirea eterna, éra trupulu fiindu frate cu pamentulu, cauta cele pamentesci; di cu nopte se ostenesce se si-castige miediloce de a traí.

Direptiunea sufletului trebuie se calce nesuintia corpului tragatoriu catra cele pamentesci; ce'a ce ne indemna spre acestu scopu inaltu, este unu impulsu esitu din ensusirele Atotpotintelui. Pentru ace'a voi cuventá despre ensusirile sufletului, care va fi obieptulu cuventarii mele de astadi, aratandu-ve: I. cumca sufletulu nostru e nemoritoriu, a II. voi aratá faptele cele bune ale sufletului nemoritoriu.

Fiti cu luare a minte!

I.

Cine petrece cu atentiune vietia sa, si ie sema de lucrarea sufletului seu, acel'a va fi esperiatu, cà sufletulu omului nu are odina in lumea acést'a. Acum si-suie, si-inaltia sufletulu cugetulu seu la ceriu, si strabate acolo, de unde Ddiu l'a insuflatu in trupulu, ce l'a portatu pe pamentu; acum se scobora la lumea acést'a fisica, unde vede campurile cele manose, muntii, vâile, cetatile cele pompose, vede miscarea firei, si cugeta: Domne! multe si mari sunt lucrurile tale. Peste di, candu trupulu se deprinde cu lucrulu, sufletulu nu stá, ci cauta in viitoriu, ce va fi de lucrulu seu, ce lu-seversiesce cu ostenela; ser'a, ostenitu fiindu trupulu de greutatea lucrului, sufletulu nu odinesce, ci sbora peste lumea acést'a la cealalta lume, si inaltia rogatiuni catra faeatoriulu seu; si contemplantu lun'a cu milioanele de stele, cari lumineza ca nesce faclie ori-

zonulu ceriului, sufletulu cugeta cu mirare adunca, cumca dincolo de stelele acele nenumerate este o tiera, de unde Ddieu guverneza lumea vediuta și nevediuta.

Si pentru ce este lucrarea acést'a a sufletului nostru? Pentru că Ddieu ni-a datu sufletu nemoritoriu, carele dorește a se apropiá de facatoriulu seu, pentru că sufletulu nostru este focu esítu din foculu domnedieirii, și cerca o fintia omogena, rudita cu sîne, dorește a vedé pre facatoriulu seu facia in facia.

Cu aceste cugete cuprindiendu-se profet. Ezechielu, care prin inspiratiune domnediesca venindu in campulu lui Ddieu, unde erau respandite ose de omeni morti, și facandu privela Ddieu și Ezechielu peste osemintele acele, cari acoperian campulu lui Ddieu, eta de odata dice Ddieu catra Ezechielu: „Fiulu omului! credi că voru inviá osele aceste?“ și a a dîsu Ezechielu: „Domne Ddieule tu scii.“ — Domnedieu: „Ezechiele! profeteza de osele aceste, și le spune: ose uscate, audíti cuventulu Domnului!“ Si a disu Ddieu oseloru acelor'a: „Eta io voi tramite in voi spiretu, și veti traí; voru cresce venele, carnea și pelea preste voi, și voi dá spiretu, și veti traí, și veti scí, că io sum Domnulu Ddieulu vostru!“ Ezechielu: „Am profetítu precum mi-a demandatu Domnulu, facandu-se sunetu și miscare mare, și s'a apropiatu osu de osu, inchiaiatura de inchiaiatura; am vediutu cum cresceau venele, carnea și pelea, dara sufletu n'aveau.“ — Si mi-a dîsu Domnulu: profeteza catra sufletu! și am profetítu: Vena suflete din patru venturi și sufla peste mortii acestia, se invieze! Si a intratu in trupurile acele sufletu, și au traitu, și au statu pe pitirele loru multime multa și a disu Ddieu: Eta io voi deschide mormintele vostre, și veti cunosce, că io sum Ddieulu vostru! (Ezechielu XXXVII. 12).

Eta Tr. A.! Ddieu vorbesce cu Ezechielu Profetulu, se arate lumii, că sufletulu, ce lu-insufla Ddieu in ose este nemoritoriu, sufletulu face, ca osele se vieze. Dis'a din S. Scriptura ne arata tipulu adevratu alu invierii nostre; Domnulu Ddieu la diu'a cea de pe urma in diu'a judetiului generale prin atotpoternic'a sa operatiune va apropiá osu de osu, inchiaiatura de inchiaiatura, va face se cresce venele, carnea și pelea peste ose, și va suflá sufletu nemoritoriu in noi, și vomu inviá toti din mormintele nostre.

Cumca sufletulu nostru e nemoritoriu arata și produptele mintii omenesci. Ddieu nimica n'a facutu fara de scopu, sufletulu l'a datu omului din foculu seu, ca se faca fapte neperitorie, și intru adeveru deca vomu luá in socotintia produptele mintii omenesci, mare mirare ne vá cuprinde, candu vedemu de esemplu, că mintea omenesca a inventata drumurile de fieru cu masine de aburi, mintea omenesca a inventatu telegrafulu, unu miedilocu, prin care se impartasiesce cuventulu omului in departarea cea mai mare cu iutieli fulgerului; mintea omenesca desmormenta din pamentu metalele, aurulu, argintulu, fierulu lu-face se se moie inaintea po-

terii omenesci, face stralucite scule de mirare din acele; mintea omenesca sverle cetati in aeru prin puterea pulberii (erbei) de pusca; ea cerca din feliarite plante si erburi lécuri folositorie; ea se inaltia intre stele, si profeteza amblarea tempului. Cu aceste si asemenea ensusiri fiindu dotata mintea omului, totusi nu si-afia repausu in lume; cauta mai incolo dupa ce n'a aflatu inca.

Nemorierea sufletului nostru mai incolo o arata apriatu si doririle, aspirarile sufletului nostru. — Multe imperatii, principate, domnie si digregatorie inalte a lasatu Ddieu pe pamentu, si de ajunge omulu la vre un'a din aceste, totusi poftesce si mai multu; omulu incarcatu cu bunetati pamentesci, mosie intinse, palate pompose, gradine desfetatorie, totusi nu si-afia odin'a, totu mai multu poftesce. Si ore pentru ce? Pentru ca sufletulu omului nu e ruditu neci cu o fiintia pamentesca, elu spereza repausu numai acolo, unde doresce; dreptu ce cu siguratate potemu deduce, ca trebuie se fia o alta tiera, unde poftele sufletului omenescu se si-afle margine, unde aspirarile sufletului se se indestulesca.

Ace'a poftesce si dreptatea domnediesca, ca sufletulu omului se si-afle marginea doririloru, se si-afle indestulirea sa. Esperinti'a ne arata in lumea acést'a, cumca bunetatile pamentului acestuia nu sunt impartite dupa vrednicia; multi sunt in lume, cari sunt mai fericiti decâtu aru meritá, multi éra, cari fora de vin'a loru sunt batuti de sorte; ace'a éra nu pote fi justu, ca virtutea si pecatulu se se pretiuiesca intr'o mesura, ca virtutea se nu si-capete resplat'a, precum pecatulu pedepsirea; nu pote fi, ca pre celu nevinovatu numai odin'a mormentului se lu indestulesca, nu pote fi, ca celu ce rabda cu paciintia, si celu seracu se nu aiba alta mangaiare decâtu ace'a, ca mormentulu i vá pune capetu suferintieloru, si dorerea trupului o vá acoperi pamentulu. Trebuie dara se fia o alta tiera, o vietia binecuventata, unde se se pretiuiesca virtutea si pecatulu se se pedepsesca, unde se ajunga sufletulu omului dorirea si aspirarea sa, unde se si-ajunga fericirea sa cea deplina, la ce numai faptele bune ale sufletului nemoritoriu potu conduce, despre cari in partea a dou'a.

II.

Ca se facemu fapte bune, avemu lipsa de darulu lui Ddieu, fora care nimica nu potemu face demnu de vietia eterna. Darulu lui Ddieu ni se arata prin iubirea catra Ddieu si deapropii nostri, prin bucuri'a isvorita din consciinti'a curata, prin pace — candu cu toti omenii traimu in armonia buna, prin rabdare — candu le suferu omulu tote pentru Ddieu, prin anim'a curata, si indurata, care ne misca, se facemu mila cu cei seraci, prin indemnu de a ne procopsi (cultivá, instrui) din di in di, si prin zelu de a cerceta cas'a lui Ddieu. Aceste virtuti laudabili deca luera in sufletulu nostru, atunci potemu fi asigurati, ca darulu lui Ddieu e lucratoriu in noi impreuna cu noi.

Omulu e creatu de Ddieu cu proprietati esite din fiinti'a sa domne-

diesca: cu minte, precepere, voia libera; și ca aceste ensusiri ale sufletului nostru se ne fia noue de folosu, se ne duca la mântuirea sufletului nostru, e necesariu, ca preceperea noastră se o inavutîmu cu cunoscintie despre chiamarea noastră, voi'a noastră libera se o îndreptăm la esecutarea aceluor fapte, cari sunt neperitorie, adeca se cunoscemu Relegiunea.

Miediloculu prin cari veti face fapte demne de vietî'a eterna, este Relegiunea, carea ne invetia credintî'a cea adeverata catra Ddieu. Relegiunea dela nascere pana la mormentu ne grigesce, ne îndrepta, ne intaresce și ne fericesce. — Și unde dobendimu acesta vistierî'a a animei? — In Baserica și in scola.

Aceste doue institute sante, Baseric'a și scol'a ve fia, Iubitiloru Parinti, cea mai de frunte grige, ca din fiii vostri se cresceti omeni invetiati, cunoscatori chiamarii lor; in scola se alegu din fiii vostri omeni cu fric'a lui Ddieu, acolo se inavutiesce preceperea lor, acolo invetia sciintî'a cetirii, maestri'a cugetarii, carea este unu miedilocu puternicu a ve apropiá de ensusirile lui Ddieu. Crestinulu, care cetesce din santele carti, mai cu mare zelu se roga lui Ddieu; mintea se cuprinde in frumseti'a cuvintelor laudatorie de Ddieu, cugetulu cetitoriului din carte este mai scutitu de clatinare, sufletulu nu sbora asiá usioru dela unu cugetu necuratu la altulu, candu din contra acel'a, care nu scie carte este neintreruptu ispititu, și atacatu de cugete rele. Și ne mai amintindu folosele mari, ce dobendescu cunoscatorii de carte, de sciintî'a, in lume; ne mai spunendu, că in tempulu de astadi unu poporu fora sciintî'a neci nu se socotesce de poporu demnu de vietia, — eta, Iubitiloru Crestini, ce folosu are sciintî'a! ea este unu miedilocu aperatoriu alu mintii omenesci de clatinare, este unu modu a ve apropiá de santi'a sufletului și de curati'a animei.

Dreptu ace'a, Iubitiloru Parinti! aveti detorintia santa a ve invetiá fiii vostri se cunosca sciintî'a, că-ci Ddieu voiesce, ca din fiii vostri se cresceti omeni preceputi, iubitori de pace, supusi și ascultatori se cresceti omeni nesuitori, că-ci și S. Scriptura ne demanda, se finu nesuitori; eta ce dice la Esemple (XXIV. 27) „*Gatesci-ti afora lucrulu teu, și cu nesuintia lucra pamentulu teu, cu dupa ace'a se ti zedesci cas'a ta.*“ Lucra, iubite crestine, neinctatu și ti-zedesce cas'a, ca se aiba odina și sufletulu și trupulu teu, și se lumineze in ea mintea ta! Voi filoru, de ve veti nesui din di in di a face fapte bune, preceperea vostre de o veti infrumsetiá cu cunoscintî'a legeri crestinesci, voi'a voastra libera de o veti îndreptá a iubi pre Ddieu și pre parintii vostri, pastrandu in anim'a voastra virtutile aceste frumose neintreruptu pana la capetulu vietiei, atunci veti fi onoratori tipului lui Ddieu, veti fi oglind'a virtutii, și a nevinovatiei; facundu asiá veti lucrá fapte memoritorie, cari se voru scrie de ensusi man'a lui Ddieu in cartea vietiei.

(Va urmá).

Copil'a frumoasa.

(Din poesiele mele mai vechie)

Nu faci'a de albastru, nu perulu de metasa
Ce'n plete unduiose pre umeri i se lasa,
Nu desele sprancene, ce genele-i cununa,
Nu vocea 'ncantatoria, ce gratiosu resuna,
Nu ceriulu, ce straluce in mundru-i ochisoru,
Nu sembetulu, ce fuge pe buz'a ei usioru;

Nu aste facu frumoasa pre-o tenera fetiora.
Se fia-a sa talia ori câtu de 'ncantatoria;
Candu sufletu-i e negru si anim'a petata,
Nu pote fi frumoasa; e heda-atare feta.
Sub florea ce-amiroasa si ti-ride gratiosu,
Adeseori pandesce unu sierpe veninosu.

Frumosa e copil'a, candu Dieulu si-iubesce,
Precum iubesce-albin'a vior'a, ce'nfioresce,
Candu crinul innocintiei pe faci'a ei placuta,
Cu ros'a de pudore, ca sora se saruta,
Si 'n ochii ei albastri, ca ceriulu celu seninu,
Se-oclinda curati'a, ce-o porta'n alu seu sinu.

Frumosa e copil'a, candu pieptu-i e gradina,
Ce vergur'a credintia cu rou'a sa divina,
Cu rou'a-i de vietia o uda, o stropesce,
Si florile virtutii incepu in dens'a-a cresce;
Copil'a ingrigita nu 'nceta a veghia,
Buriane se nu intre in gradinior'a sa.

Frumosa e copil'a, candu sacr'a simpletate
Nu-o dà pe luesulu falnicu, ce cresce in palate,
Candu umilinti'a ca si-o manta de serbatore
Cu gratia se'ntinde pe membrele-i usiore;
E umilitu, e simplu si dalbulu crinisioru,
Si totusi au nu-i densulu mai mundru intre flori?

Frumosa e copil'a, candu anim'a ei lina,
Ca visulu de-aurora, ca noptea cea senina,
Se-aprinde, flacareza de-o santa rogatiune,
Cerendu daru si 'ndurare spre tiera si natiune,
Cerendu daru si 'ndurare spre cei ce-o au nutritu,
Si semburulu credintiei in pieptu-i au seditu.

Frumosa e copil'a, candu in acésta lume
Nu-si vende consciint'a, nu-si vende alu seu nume;
Candu scie a destinge amorea nepetata
De-amorea de vendiare, de-amorea neiertata;
Cà-ci vai! ori ce clipita, trecuta in pecatu,
In scurtu va se-si resbune cumplitu, infricosiatu.

Frumosa e copil'a, candu sci', compatiminda,
Se 'mbracisie-o fintia, o anima gemenda,
Candu mic'a-i mana versa balsamu de mangaiare
Pe raele acelui, ce plange in dorere,
Si-i respaltita, deca-unu surisu a observatu,
Pe buz'a suferintiei, ce ea o-a consolatu.

Nu faci'a de albastru, nu perulu de metasa,
Ce'n plete unduiose pre umeri i se lasa,
Nu desele sprancene, ce genele-i cununa,
Nu aste 'nfrumsetieza pre o copila juna.
Sub florea ce-amiroasa, si ride gratiosu,
Adeseori pandesce unu sierpe veninosu.

Virtutea numai tinde frumsetia-adeverata,
Frumseti'a de virtute nu pere neci odata,
Neci iern'a betranetiei pre ea n'o vescediesce,
Cà'n veci remane juna, in veci ea infloresce;
Lasandu sorori, amice, si tote pre pamentu,
Ea singura o urma din colo de mormentu!

(Oradea-mare Nov. 1863).

Justinu Popfiu.

M i s c e l a n e.

Parintele betiv rosinatu prin o replica naiva a fiului seu. Unu parinte, care era forte dedatu betiei, infruntase odata pre fiulu seu; so nu injure (suduiesca) si se nu se jure atat'a, ca-ci Ddieu tote le aude. „Intru adeveru, ore aude Ddieu tote? — replica copilulu — si ore si vede elu tote?“ „La tota intemplantia“ respunse parintele. „Atunci me dore pentru tine iubite parinte! — reiepta copilulu — ca asiã te-a vediutu Ddieu si pre tine, catu erai de betu a sera.“

 Cu esemplarie complete potemu sierbi inca de la inceputulu anului.

Proprietariu, redactoriu respundiatoriu si editoriu: **Justinu Popfiu.**

Cu tipariulu lui *Otone Hügel* in Oradea-mare. Strat'a domnesca Nr. 702/5.